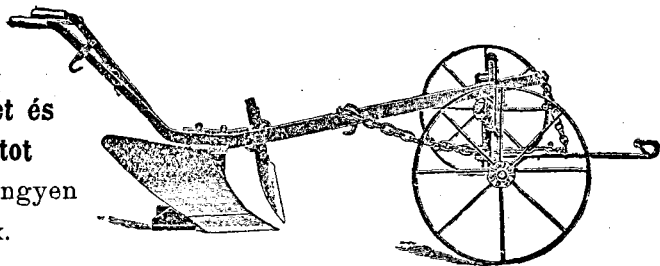

ERDÉLYI GAZDA

Minden gazda saját érdekében cselekszik, ha
a hírneves és csakis eredeti „Bächer-féle egytetemes
aczel-ekéket és váltó hegyi ekéket
vásárolja.

A Bächer-féle ekék úgy könnyű súly, biztos járás, mint tartósság tekintetében minden más gyártmányt felülmúlnak és tökéletes munkateljesítés tekintetében kiválóak.

Árjegyzéket és
árajánlatot
készséggel ingyen
küldök.

Bächer Rudolf kizár. ekegyára raktára.

Magyarországi vezérképviselő: **SZÜCS ZSIGMOND**, Budapest, VI., Nagymező-utca 68. 1266

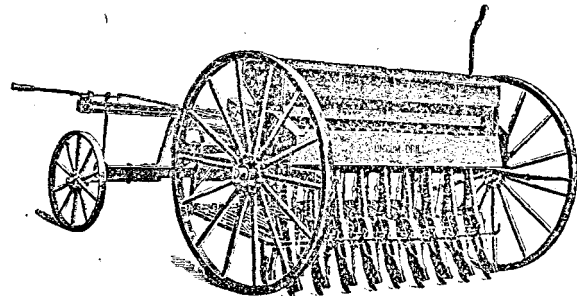
A Melichar-féle cs. és kir. szabadalmazott „UNICUM DRILL“

(sík és hegyes talajnak)

sorvetőgép, úgy célszerű szerkezete, kevés vonóerősükséglet, pontos szabályozhatóság mint tartósság tekintetében valamennyi gyártmány között az első helyet foglalja el.

Erről tanuskodik azon körülmény, hogy az utóbbi 10 év óta 23,000 „Unicum Drill“ vetőgép van forgalomban.

Ábrás leirással és árjegyzékkel ingyen szolgál:

Mielőtt vetőgépet vásárol, érdeklődjék gazdátársainál az „UNICUM DRILL“ iránt.

Melichar Ferencz, csász. és kir. szabadalmazott vetőgépgyárának raktára.

Májerszky Barnabás gépgyáros Nyiregyházán

készít sok évi tapasztalatok nyomán mint specialista

Viznyomásu olajsajtókat,

Olajmagzúzókat egyszerű s több hengerrel,

Olajmagpörkölőket gőz- és tűzfűtésre,

Olajfinomító gépeket s az olajgyártással kapcsolatos minden berendezést.

Eddigi kivétel **120 telep** üzemben. 1093

CLAYTON & SHUTTLEWORTH

BUDAPEST, Váci-körút 63. szám.

Által a legjutányosabb árak mellett ajánlatnak

Locomobil és gőzcseplőgép-készletek 2 1/2 egész 12 lóerőig,
Ércmalakazalók, Járgány-cseplőgépek, lóhera-cseplők, tisztító-rosták,
konkolyozók, kaszáló- és aratógépek, szénagyűjtők, buzónák,
„COLUMBIA-DRILL“ legjobb sorvetőgépek, Planot Jr. kapálók,
szecskavágók, répvágók, kukorica-morzsolók, deszálók,
űrlő-malmok, egytetemes aczel-ekék, 2- és 3-vastu
ekék és minden egyéb gazdasági gépek.

Részletes árjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve küldetnek.

1242

HERMANN E. VARRÓGÉPEK!

Varrógép és kerékpár nagy raktára
Kolozsvár, Egyetem-utca 6.

Ujjonnan berendezett mechanikai műhelyemben minden mechanikai javítások olcsón, gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Egy valódi családi Singer varrógép himzőkészülékkel ellátva 30—50 frtig. Egy karikahajós 65—80 frtig. Egy Central Bobbin 86—90 frtig. Eredeti Hove C. Wheler & Wilson D. 12, Manufacturing & C. New-York, Balkara Cylinder stb. A varrógépek kedvezménye: Heti vagy havi részletfizetésre is vásárolhatók.

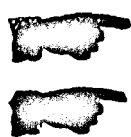
Gépeimért 10 évig felelek.

Egy új kerékpár angol villával 70—90 frtig. Kerékpár köpeny 4—6 frtig. Kerékpár tömlő gumi 2 frt 30 krtól 3 frtig. Kerékpár csengő 35 krtól 1 frt. 50 krig. Kerékpár acetillen lámpa 2 frt. 50 krtól 5 frtig stb.

Csakis készpénzért. 1109

A szemétkben is kincset lelhetnek mindazok,

kik megismerkednek az országsherte elismert, kitünő szerkezetű és legolcsóbb, eredeti „Kalmár“-féle gabonatisztító gépek és rosták sokoldalú előnyeivel. — Sziveskedjen vagyongyűjtés céljából ezen kiváló magyargyártmány legújabb ingyen árjegyzékét kérni:

Kalmár Zs. utóda

különleges terménytisztító gépgyárából, Kódmezővásárhelyről, melynek áttekintése után tisztában lesz Ön a dolog valódiságával.

1274

Az 1896-iki országos kiállítás alkalmával kitüntetve!

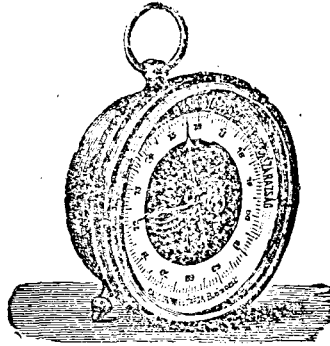
Telefon 439. szám.

Léber Gyula első erdélyi sodrony-szövetfonat, kerítés és ruganyos acélsodrony ágybetétek gyára
KOLOZSVÁRT, Egyetem-utca 12. szám.

Olcsó kerítések! Ajánlja minden e szakmába vágó munkáit, úgymint: kertek, erdők, vadaskertek, szőlők, sírhelyek stb. bekerítéséhez gépfonatait, disz-kerítéseit és diszkapuit,

továbbá pince, padlás, felsővilágossági, magtár és éléskamra ablakok rostélyzatát, majorsági udvarok sodronyfonattal való bevonását, áthányó rosták, szén, kocsz, kavics, porond válogatáshoz, szikrafogó cséplő- és egyéb gépekhez, sodrony ágybetétek (matracok) 1168.

Cickekés
 mindennemű nyomtatványhoz
 szép és tisztá kivitelben
pontosan és olcsón
 készíti
Fischer János
 Budapesti
 Kőművel- és Levegőipari Műhelyek
 Budapest, Váci-utca 12. szám.
 Védjeggyel ellátott és pontosan
 eszközöket.

Calderoni és Társa
Budapest, Váci-utca 1.

Aneroid légsúlymérők, higany légsúlymérők, (Hygrométerek, nedvmérők), Lambrecht-féle polyméterek, Thermohygroscopok és időjelző készülékek (Weller-telegraph), esőmérők, maximal-minimal hőmérők, melyeken leolvasható a volt leghidegebb és legmelegebb, valamint a jelen hőfok. Zivatarjelző hőmérők, vilamos fagyjelző hőmérők, szoba hőmérők, melegágy hőmérők, kazal hőmérők, pincze hőmérők széles beosztással, keverék-hőmérők.

Burgonya-mérlegek és gabona-mérlegek, Must-, Bor- és Pálinka-mérők; hitelesített szesz-mérők, hitelesített cukor-mérők.
Alambic Salleron készülék a bor szesztartalmának meghatározására.
Földmérő műszerek, aczélmérő szalagok vaskereszten, Mérő-láncok rectificatióval, szög-tűző korongok, szögtükrök, léptékek és rajzszerkek.
Tábori, vadász és színházi látszővek, Zeiss Busch és Goerz-féle prismás távcsövek Szemüveg és orrcsípítők, és védőüvegek, Fényképészeti készülékek.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

1256

Kérje ingyen és bérmentve a **karácsonyi könyvpiacról** szóló nagy katalógusomat, amelyhez előszót **Szomaházy István** kitűnő írónk írt.

Megálálható benne a modern irodalom teljes sorozata és az **összes** ajánlható ifjúsági irodalom.

Szilágyi Béla könyv-, zeneműkereskedése és antiquariuma
 BUDAPEST, IV., Károly-körút 26. szám.

Most jelent meg! Willy 1251
 neves francia író legújabb műve
János herceg szeretője.
 Regény eredeti francia képekkel. 3 kor.
 A francia könyvpiac ezidei legnagyobb sikere!

Páris 1900. Grand Prix! (328. sz.) Páris 1900. Grand Prix!
Eredeti Singer-varrógépek házi használatra és minden ipari célra.
Nagy tartósság! Egyszerű kezelés! Magas szolgáltatási képesség!

Ingyenes oktatás a divatos műhímben is. — Varrógépekhez való elektromotorok minden nagyságban. Különleges varrógépek zsákvarrásra, zsáktömésre, zsákfoltozásra és szegésre. Erőhajtány berendezések a legújabb és legbevéltabb szerkezetben.

Singer Co.
 Kolozsvár, Jókai-utca 3. 1132
 Brassó, Kapu-utca 23. szám. Maros-Vásárhely, Széchenyi-tér 55. szám. Agrár bank-épület. N.-Szeben Vasút-utca 5. sz.

Wegmann Frigyes
Malomépítész és hengerekgyár ZÜRICHBEN.
 Vezérigazgató: **Jakab István** mérnök,
 Budapest, II., Horvát-u. 23.
 Kéregöntésű és porcellán hengerek. Malomberendezési gépek és kellékek. 1283
 Számtalan elismerés és kitüntetés.
 1900. Paris Grand Prix,
 1903. Kolozsvár díszoklevél.
 Tessék árjegyzéket kérni

Sz. 2054—1903.
Hirdetmény.
Komlódugvány eladás.
 A fogarasi m. kir. állami ménésbirtok komlós kertjeiből a folyó év tavaszán következő komlódugványok kerülnek eladásra:

késői saazi faj	30.000 darab
" " vörös indáju	1000 "
spalti	6000 "

A dugványok ára 20 Korona ezerenként és a szállítás a vételár előzetes be- küldése után a csomagolási és szállítási költség utánvételezése mellett történik.
 Fogarason, 1904. évi február hó.
 A m. kir. állami ménésbirtok igazgatóság.

ERDÉLYI GAZDA

AZ „E. G. E.” TAGJAI INGYEN KAPJÁK.
ELŐF. ÁR: 1 ÉVRE 12 KOR., 1/2 ÉVRE 6 KOR.,
1/4 ÉVRE 3 KOR. EGY SZÁM 24 FILL.

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.
AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET ÉS ERDÉLYRÉSZI GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
KOLOZSVÁR, PETŐFI-UTCA 7. SZÁM.
MINDEN KÜLDEMÉNY ODA INTÉZENDŐ.

Az előfizetéseket

kérjük megújítani!

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:

Megjegyzések a székely kérdéshez. <i>Figyelő.</i>	79
Az előbbi kiállítások és a XIV-ik erdélyrészi tenyészállatkiállítás tanulságai. XVI.	80
Az alagsövek hatása kötött talajon II. <i>Seidenfrost Tódor.</i>	81
Adatok a nyugati fajta borjak mikénti felneveléséhez. I. <i>Monostory Károly.</i>	82
Baromfiak itatása télen. <i>Krenedits Ödön.</i>	83
Irodalmi szemle.	83
Vegyes közlemények:	
Székelykeresztúri kiállítás és bikazásár február 29. és március 1-én. <i>Ugron Zoltán.</i>	84
Szemle.	84
Állandó borvásár Budapesten.	85
Piaci és vásári ártudósítások.	86
Hirdetések.	

Megjegyzések a székely kérdéshez.

Hazánk egyes vidékein a lakosság főfoglalkozását az őstermelés egyik vagy másik ágazatának művelésén alapuló keresetforrásait az adott természeti viszonyok szabják meg és irányítják aszerint, amint az egyik vagy másik irányban szükséges termelési tényezők jelenlétének mértéke azt éppen meghatározza. Ebből önként következik az, hogy pl. az északi keleti felföldön, ahol a mezőgazdasági termelésre alkalmas terület alig éri el az összterület 40%-át — a többi pedig erdő — a népesség főfoglalkozása nem lehet olyanszerű, mint pl. az Alföldön, ahol tisztán csakis a szántóföldi művelés alatt tartható földterület 80% ra megy föl.

Keleti határhegységeink közé beékelte székely nép főjövedelmi forrását ősidőktől fogva a hatalmas fenyves erdők termékeinek feldolgozása, szállítása, fuvarozása képezte. És ebből igen jól pénzeltek. Volt idő — nem is olyan régen — amelyben a székely atyafi egy pár igavonó állattal egy téli idény alatt csakis szálfák kifuvározásával 300-400 koronát könnyen megszerzett. Ezenkívül ősszel és tavasszal egyéb erdei munkálatok végzése útján is meglehetősen bevételre tett szert. Ezen keresetmód mellett nemcsak a maga és családja fentartására jutott elég bőven, de még egy kis pénzecskét félre is tehetett. Előmozdította ezt a székely nép hagyományos takarékosága, igényeinek nagyon is korlátolt mértéke, amely egyéb szükségleteiben is, de főleg az egyszerű, nagybárára a saját háznépe által előállított ruházatban jutott kifejezésre. Az adott viszonyok sem voltak elég kedvezők, de meg nem is volt arra nagyon reászorulva, hogy fenti jól jövedelmező foglalkozása mellett még földműveléssel is kiterjedtebben foglalkozzék. Egész mezőgazdasági tevékenysége abban állott, hogy igás állattjai részére a szükséges szalás takarmányt biztosította s e mellett házi szükségletének részbeni fedezésére egy kevés kenyérgabonát termelt. A többit pénzen szerezte be. Ilyen viszonyok között a mezői gazdálkodás — és pedig úgy a földművelés, mint az állattenyésztés — igen primitív kivitelben és egészen alárendelt keretekben mozoghatott. Nem volt indító ok, amely e téren haladásra ösztönözze.

Ez volt az uralkodó állapot egykoron, amelyben a székely nép elég jól megélt, nem panaszkodhatott, mert az erdők és azok kihasználásával járó munkálatok eléggé bő keresetforrásokat nyújtottak.

Ide tova már több mint két évtized előtt hangzott el az első vészkiáltás arról, hogy a székely nép nem tud megélni többé azon a földön, pusztul, vész és kezdi hazáját elhagyni, idegenben keresve a boldogulás megfelelő esz-

közait. Ez a szomorú állapot évről-évre fokozódott, súlyosodott napjainkig, amidőn is székely véreink további pusztulásának megakadályozása s helyzetük lehető megjavítása céljából kormány ügy, mint társadalom egymással karöltve már a tettek mezejére léptek.

A bajok kútforrásaira, az orvoslás módzataira már sokan rámutattak nálamnál hivatatottabbak, sőt a segítő, mentő akció is folyamatban van. Mindemellett legyen szabad csekélységemnek is a tárgyhoz hozzá szólani, megfigyeléseimet, tapasztalataimat e helyen elmondani. Ha talán nem is sorolnék elő újabb, eddig még nem érintett irányelveket s ha nem is sikerülne a szóban forgó kérdést újabb világitásban bemutatnom, a közérdeklődés ébrentartása által fognak igénytelen soraim ezen nagyfontosságú ügynek némi hasznára válni.

A székely nép megélhetési viszonyai súlyos megrosszabbodásának kezdő időpontja nem a közelmúltban keresendő. Évek hosszú sora óta át kellene visszamennünk, ha felakarnánk kutatni azt az időt, amelytől kezdve — habár lassan, sőt bizonyos ideig észrevétlenül, de állandóan és folyton fokozódó tendenciával következett be a viszonyok romlása, súlyosodása, míg végre napjainkban tetőpontját elérte. S ha már most a romlás alapokainak felderítésére vállalkozunk, ahhoz szó sem férhet, hogy az erdők szabad legeltetésének tömegesebb kihasználásának megszorítása s egyéb más tényezők eléggé jelentékeny szerepet játszanak. Szerintem azonban sokkal régebbi keletű és sokkal mélyebben gyökerező faktorok azok, amelyek a székely nép életében a válságot előidézték.

A nagy kiterjedésű ősi fenyves erdőknek egyes nagybirtokosok és társulatok által régi időktől fogva folytatott s folyton fokozódott nagymérvű kihasználása s e mellett a felújításra nem gondolás előidézték azt, hogy az őserdők területe állandóan csökkent. Vannak székely községek, amelyeknek közvetlen közelében még csak 50 év előtt is őserdő volt. Ma már több órányi utat kell megtegyen a székely, ha a legközelebbi erdőt elérni akarja. Az erdőterületeknek ezen aránylag rövid idő alatt bekövetkezett nagymérvű megapadása maga után vont az természetes következményt, hogy a kihasználással járó munkálatok — főleg a fuvarozás — annyira megcsappantak, azokban olyan méretű apadás állott be, amely nemcsak a munkabérek jelentékeny alászállítására gyakorolt döntő befolyást, de e mellett a székely nép összesége már nem is talált elegendő foglalkozást. A megszokott régi keresetforrásoknak ilyen eldugulása mérte a legfőbb csapást a székelysége. Felidézve lelkében rég elmúlt idők emlékeit a székely még ma is sóhajtva tekint a mind jobban eltávo-

Jobb és megbízhatóbb gazdasági és kerti magvakat

nem ajánlhatunk,
mint a minőket
30 év óta szállít

MAUTHNER ÖDÖN

cs. és kir. udv. magkereskedése

BUDAPESTEN,

VII., Rottenbiller-utca 33. szám,

VI. ker., Andrassy-út 23. szám.

226 oldalra terjedő új képes
árjegyzékét kívánatra ingyen
és bérmentve küldi.

1002

Legmegbízhatóbb vetőmagvak
beszerzésére ajánljuk a
Magyar Mezőgazdák Szövetkezetét
Budapest V. alkotmányutca 31

(1002)

lodó erdők felé s megrögzött makacssággal még ma is onnan várja, onnan reményli sorsa jobbrafordulását. Nem tud és nem akar megválni a régiektől; nem tud és nem akar más foglalkozásra, más keresetmódokra gondolni. Emellett teljesen magára hagyatva, tanácstalanul áll, nem képes megtalálni a kivezető utat, amely egy jobb jövő irányát jelölné meg. Aki ezt az utat megmutatni s annak követésére ezt a népet rávenni képes lenne, az volna a székely nép messiása . . .

A történelemből tudjuk azt, hogy a természeti viszonyok által őstermelésre utalt népekénél mindenütt, ahol az erdők már kiirtattak, a fejsze már bevégezte munkáját — a szántóvas, az eke indult nyomában; az erdőgazdaságot a földmivélés váltotta föl. Ezen átmenet rendes körülmények között igen hosszú idő, néhány évszázad alatt történt meg, tehát oly lassan, oly észrevétlenül ment végbe, hogy az a népek életére megrázkódtató behatással éppen nem járhatott. Amde másképpen történt ez a székelyek földjén. Itt, ha csak a legutóbbi 50 év alatt letarolt, kipusztított erdők kiterjedését vesszük is figyelembe, könnyen reájöhetünk arra, hogy itt a földmivélésre való természetszerű átmenet szükségessége aránylag igen rövid idő alatt, oly hirtelen lépett föl, hogy az a székely népet teljesen készületlenül találta s így annak káros behatású következményei el nem maradhattak.

Bármint forgatjuk jobbra vagy balra s csoportosítjuk különféle változatokban az okok és okozatok láncolatát, csak arra a végkövetkeztetésre kell jutnunk, hogy a székelységnek ma már végképp le kell mondania ama csökönyös ragaszkodással táplált hiú ábrándjairól, amelyekkel még mindig a régi keresetforrások visszatérése és felújításától várja sorsa jobbrafordulását. Együttal megállapíthatjuk azt is, hogy a jelen szomorú helyzetből való kibontakozásra csak egy út és mód van, s ez nem más, mint az, a melyet a megváltozott természeti viszonyok kényszerítő hatalma kérielhetlenül megkövetel t. i. az adott viszonyokhoz mért lehető teljességgel, erős akarattal, céltudatos törekvéssel a mezőgazdasági termelés terére lépni s ott keresni a jövőbeni boldogulhatás új eszközeit.

Hogyan? — mondhatnák sokan — hiszen a székely nép ősidőktől fogva mezei gazdálkodással is foglalkozik. Ezt mindnyájan tudjuk, de itt ez az „is” szócska nagy jelentőséggel bír. Igen, foglalkozott s ma is foglalkozik, de csak úgy mellékesen. Ha egy szakember beútatja a Székelyföldnek a közep-hegységek közé beékelte részét s tanulmány tárgyává teszi a nép gazdasági tudását, szokásait, eljárásait, a gazdálkodás módját, eszközeit, kivitelét, az igen hamar tisztába jöhet azzal, hogy itt a mezei gazdálkodás bölcsőkorát alig valami kevéssel haladta meg.

Az erdők letarolásával felszabadult nagy-kiterjedésű, nagy részben elég kedvező fekvéssel bíró, jól mivélhető s könnyen hozzáférhető területek paragon hevernek. Nem művelési azokat senki s legfeljebb egy sovány szénahozam képezi a jövedelmet. A községek közvetlen közelében fekvő földeket kivéve, a többinek trágyázására nem gondol senki. Szerintük az nem fizeti ki magát s nem is érdemes vele az időt tölteni. Az ilyen földeknek értéke is oly csekély, hogy 10—20 koronáért vesztegetik, ha ugyan akad rá vevő. Állattenyésztésük annyira szánalmas képet nyújt, hogy azon

a szakember eléggé bámulni nem tud, ha mérlegeli azokat a kiválóan előnyös jelenlévő s könnyen kihasználható tényezőket, amelyek ezt a földet főképp a szarvasmarha és juh-tenyésztésre egyenesen predesztinálják. Az állatok felnevelése, helyes takarmányozása, ápolása, gondozása náluk mind alárendelt fogalmak, erre vonatkozó ismereteik nemcsak hiányosak, de valóban gyerekesen naivak.

Ne mondja azt senki, hogy a zord klíma jelenléte s talán egyéb szükséges tényezőkhely hiánya útját állják a mezőgazdasági termelésnek. Ha széttekintünk pl. a Gyergyó vidékén, s meglátjuk azt az alig szeliden lankás, dombos gyönyörű fekvésű igen nagy kiterjedésű térséget, lehetetlennek kell mondanunk azt, hogy ez a nép azon a földön, mint mezőgazda megélni ne tudjon. Megterem itt 76 kiló minőségi súlylyal bíró őszi rozs, 80 kilós tavaszi búza, 70 kilós tavaszi árpa, az 50 kilós zab éppen nem ritka s mennyiségileg is megfelelő termést adnak. Termelhető az őszi búza is, még pedig igen jó sikerrel. Tudunk esetet, a melyben kat. holdanként 12 mmássa igen szép fejlett szemű hozamot adott. Burgonyának ez a föld valódi otthona Lóher, lucerna szintén megtalálják tenyészfeltételeiket. Len és kender igen jó minőségben termelhető. Nagy baj az, hogy a nép főtáplálékát képező tengeri termelése a tavasszal későig tartó, ősszel korán beálló fagyok miatt igen kétséges s e miatt nem is termeli senki. Nincs azonban kizárva, hogy valamely korán érő fajta be ne válnék s legalább minimális termést ne adhatna. A legfőbb baj itten az, hogy a székely tengeri-termeléshez egyáltalában nem ért, arra reá nem vehető, de meg nincs is kitől azt elsajátítsa, nincs ki az ilyesmikben előljárjon, példát adjon.

Ahol ennyiféle gazdasági növény jó sikerrel, kiváló minőségben termelhető, ahol az állattenyésztés feltételei oly kiváló mértékben biztosítva vannak, ott nem lehet, nem szabad azt állítani, hogy az a föld, az a vidék nem adhat elég kenyeret művelőjének. A legfőbb ok, az okozatok szülőanyja tehát csak az lehet, hogy a székely nép java része nem született gazdának. Az orvoslás módját pedig egyébben nem fogjuk feltalálni soha, mint csakis abban, hogy ezt a népet gazdává kell nevelni, átalakítani. S ennek kivételében a leg-
elemibb dolgokon kell kezdenünk. Különleges intézkedések gazdasági ismereteknek már a gyermekek között fokozott terjesztésére, népies szakoktatás minden lehető kivitelben felnőttek részére, paraszt mintagazdaságok berendezése, vándortanítók alkalmazása lehetőleg kisebb körzetekben, földmivés-iskola felállítása — mind olyan intézkedések, amelyekről igen sokat lehet várni.

Ilyen és ezekhez hasonló több más intézkedések mind alkalmasak arra, hogy a székely nép jelen nehéz helyzetéből kibontakozásának útjait egyengessék. Burgonyaszésés keményítőgyárak, len- és kenderkikészítő telepek felállítása szintén igen áldásos kihátásokkal járhatna. A kitűzött célt azonban csak úgy fogjuk elérni, ha a mentési akcióban a fősúlyt az alapvető intézkedésekre fektetjük. Ezek pedig nem lehetnek egyebek, mint a földmivélés megkedveltetése, gazdasági ismereteknek felnöttek és gyermekek között alapos és hatásos terjesztése, a termőföldhöz való ragaszkodás és meleg szeretet felkeltése és ápolása. Hiába adunk e nép kezére rész-

letekben törlesztendő kedvezményes árban tenyészállatokat s hasonló módozatok mellett jó vetőmagot. Igen hamar el fognak azok kalódni, ha előbb az ilyesmikkel bármi tudásra, a földmivélési és állattenyésztési szükséges ismeretekre ezt a népet ki nem oktatjuk. Ez irányban tegyen meg minden lehető kormány ügy, mint a társadalom és akkor, de csakis ez esetben, a székely akció már a közel jövőben meg fogja hozni nemes célú tevékenységének ritka szép gyümölcsseit. A székely néppel pedig meg kell értetni a latin közmondás értelmét: „Tempora mutantur et nos mutamur in illis.”

Figyelő.

Az előbbi kiállítások és a XIV-ik erdélyrészi tenyészállatkiállítás tanulságai.

XVI.

Az 1893-ik év folyamán első ülését a szakosztály április hóban tartotta, melynek főtárgyát a XI-ik állatkiállítás megtartására és az eddig nyújtott államsegély kérésére vonatkozó határozat képezte. E mellett ki lett küldve a kiállítási program előkészítésére egy bizottság.

A július hó 21-én tartott második szakosztályi ülésben tudomásul vétetett, hogy a miniszterium a kért segélyt megadta, mely után a kiállítás rendezésével kapcsolatos keblügyek nyertek elintézését.

Az augusztus hó 20-án tartott ülésén pedig tudomásul kellett venni Kolozsvár sz. kir város polgármesterének átiratát, melyszerint a város területén fellépett kolerajárvány miatt, a kiállítás megtartását eltiltotta a hatóság.

Az év folyamán még egy választmányi ülés tartatott, melyben csak apróbb folyó ügyek tárgyalattak és az évi közgyűlés ideje tűzetett ki.

Az egész évi tevékenység főleg a kolerajárvány miatt igen szűk korlátok között maradt, miután az emberek szándékosan kerültek egymást s így a közös tevékenység hátterbe szorult.

Természetesen az állattenyésztés és e között főképp a népies szarvasmarhatenyésztés ügye is pangott s ez indított engem arra, hogy ébresszgessem az illetékes tényezőket, ha másként nem, hát írásban. E végből közöltem az E. G. 1893-ik évi 24-ik számában a következő (itt csak kivonatossan közölt) cikket:

„Néhány év előtt az erdélyi részekben igen élénk eszmecsere fejlődött ki a magyar-erdélyi szürkemarha tenyésztésének emelése érdekében. Már úgy vélekedtünk, hogy ez a tenyészág megkapta a kellő lendületet, melynek segélyével a kívánt helyre emelkedik. Sok érdekes és tanulságos adat jutott akkor nyilvánosságra, melyeknek meggyőző ereje nemcsak a gazdákat, tenyésztőket és gazdasági egyesületeket, hanem az egyes törvényhatóságokat és a földmivélésügyi miniszteriumot is áthatotta. A levegő saturálva volt egészséges nézetekkel; minden gazda lelkesült a szarvasmarhatenyésztésért s még azok a testületek is, amelyek őstermelésünk ok-és korszerű fejlesztéséért hagyomány folytán csak minden száz esztendőben mozdulnak egyet, a szétterült egészséges légáramlat ébresztő hatása alatt megmozdultak és rendre

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank R. t.

Teljesen befizetett alaptőkéje 1.200.000 korona.

Kolozsvárt, Mátyás- király- tér, 7. sz. saját házában.

Betéteket előnyös feltételek mellett fogad el könyvecskékre, vagy folyószámlára és azokat felmondás nélkül fizeti vissza.

Váltókat olcsón számítól le.

Előleget ad értékpapírokra és kézi zálogra.

Jelzálogos kölcsönöket nyújt földbirtokokra és kolozsvári házakra. Törlesztés kölcsönöket közvetít a Hazai Takarékpénztár részére.

Árúraktárai (a pályaudvar mellett) olcsón kezelik a betárolt árukat és azokra előleget adnak. Ugyanott kölcsönzések is kaphatók.

Ugyanott a

The Gresham Életbiztosító Társaság Vezérügynöksége.

(1007.)

megalkották az apaállatok vizsgálatát szabályozó rendeleteket.

A földmivvelésügyi miniszterium bika-neveő telepet rendezett be; összevásároltatta a jobb anyagot és jutányos áron, sőt ingyen is adta a szegényebb községeknek.

Mindezeket látva, ki ne hitte volna a legjobbat?! A hol egy cél felé törekszik minden tényező, ott nem várható stagnálás, még kevésbé pedig visszaesés. Ez bizonyos: *ámde nálunk a tényezők szövetsége csak látszólagos szalmatűz volt!*

A magán tevékenység igen szűk körben maradt. Társulásra, állattenyésztő szervezetek alakítására, senki sem gondolt. A miniszterium szét küldözte a szervezetek szabályzatok tervezetét, buzdította a gazdasági egyesületeket, hogy ilyen szervezetek létrehozására törekedjenek. Évek teltek s ilyen szervezetünk nincs egy se. Lehet ugyan, — van is egy-két esetről tudomásunk, — hogy a gazdasági egyesületek némelyike tett erre nézve kísérletet, de földmives gazdáink távol vannak még attól, hogy az ilyen célokból való társulásnak régen ismert hasznosságát beláthassák.

Törvényhatóságaink szervezetükből folyólag, a régi szokáshoz híven, kinyomatták és kihirdették az apaállatok vizsgálatát szabályozó rendeleteiket, s azután levéltára téve, maradt minden a régi. Eleinte egy-két járás ügybuzgó szolgabírája, főképp az állami állatorvosok ismételt felszólalásai és megkeresései folytán, szervezte a vizsgáló bizottságokat s ezek úgyahogy eljártak feladatuk teljesítésében, de mivel a kiselejtelt állatok kimetszésére felhatalmazásuk nem volt, — másrészt pedig a kerületekben észlelt apaállathiány gyors és megfelelő pótlása iránt az ismert szabályrendeletek nem intézkednek, — arra nézve a bizottságok sem tehettek lépéseket: működésük tehát eredményre nem vezethetett.

Nagy fejtörésre szolgáltatott okot az is, hogy ezen bizottságok költségeit miből és honnan fedezték a hatóságok. Közgazdasági alap némely helyen van, más helyen nincs; de még ott is, ahol van, ösödöktől fogva egyéb rendeltetésre van annak. Miféle nyakatekert gondolat is lehetett az, hogy a hatóságok állattenyésztési dolgokra felcseréljék a drága időt és pénzt?

Szomorú valóság, hogy nálunk, — ebben a mezei gazdaságból élő országban s különösen ennek erdélyi részében, — a hatóságok még ma is akkor hiszik magukat feladatuk magaslatán, ha a bürokrácia nincs restancia és a jó falusiak apró-cseprő perpatvarai simán eligazíthatnak,

Hogy a mezőgazdaság és állattenyésztés ügyeinek előbbvitelére, fejlesztésére mily kevés hajlandósággal bírnak, azt leginkább feltünteti a következő eset:

Néhány év előtt az állami állatorvosok és közgazdasági előadók évi jelentéseiből kitűnt, hogy a hatóságok az állattenyésztés ügyét figyelmen kívül hagyják, s ha egyre vagy másra felhivatnak, azzal térnek ki előle, hogy nincsen rá pénz.

Ekkor a földmivvelésügyi miniszter felhívást intézett a hatóságokhoz, hogy létesítsenek állattenyésztési alapot. A hány forintot erre a célra egy-egy hatóság kimutatott volna, ugyanannyival óhajtott a miniszter az alaphoz egyszer s mindenkorra hozzájárulni, csak azt kötötte ki, hogy ez az alap külön kezeltesse és felhasználásáról évenként jelentés tétessék.

Hogy a miniszteriumtól erre a célra nye-

rendő összeg minél nagyobb legyen, az „Erdélyi Gazdasági Egylet“ — erdélyi részekben — saját alaptőkéjéből részletekben való visszafizetés kötelezettsége mellett, szintén hajlandó volt a hatóságok által felajánlott összeg egyszerűsítését adni.

Ezek szerint ilyen forma képlet ált volna elő: X. megye kijelöl 2000 forintot, ehhez a gazdasági egylet ad 2000 forintot, a miniszterium pedig a két összeg egyszerűsítését 4000 forintot. Összesen rendelkezésre állt volna 8000 forint.

Ilyen módon könnyű szerrel juthatott volna megfelelő alaptőkéhez bármelyik törvényhatóság. Az állattenyésztés ügyének némi ismerete mellett elgondolhatjuk, hogy a mi viszonyaink között néhány ezer forintnak okszerű felhasználása által, mennyit lehetne egy vármegye népies tenyésztésén lendíteni?!

A felhívás eredménye pedig az erdélyi részekben ez volt: A miniszterium ajánlatát elfogadta három hatóság. Ezek közül a gazdasági egylet tőkéjét igénybevette egy.

Ugy gondolom, hogy az elmondottak után nem kell a mi törvényhatóságaink ügybuzgóságát tovább magyarázni.

De elérkezettnek látom az időt arra, hogy ebből kifolyólag megmagyarázzunk magunknak néhány olyan jelenséget, mely köz- és mezőgazdasági életünk fejlődésének elejétől fogva leküzdhetlen akadályaként áll előttünk.

Törvényhatóságaink jogköre és szervezete a hatóságok területét hosszú idő óta bástyaként veszi körül. Ezekben a bástyákon belül társadalmi uton lehet egy s más olyan intézményt életre hívni, a mely közgazdasági életünk egyik-másik ágazatát jótékonyan befolyásolja, de azok a tényezők, melyek a bástyán kívül vannak, nem tudnak oda behatolni. A fent jelzett esetből is látszik, hogy a központi kormányzat ide vonatkozó törekvései, még ma is visszahúllanak ezekről a bástyákról.

Nem óhajtok itt más ügyeket érinteni, egyedül közgazdasági életünk egyes ágazatát, főképpen pedig az állattenyésztés kérdését tartom szemelőtt. Itt pedig tény az, hogy a központi kormányzat, látva az állapotok aggasztó voltát, igyekezett ezeken a bástyákon részt ütni. Előbb beállította a közgazdasági előadókat, ezek mellé oda helyezte az állami állatorvosokat; ezután a gazdasági tudósítók hálózatát kezdte szőni-fonni, s egyben a létező gazdasági egyesületek tevékenységét törekedett az eredményes működés terére irányítani.

Ez a bástya tehát, mely a maga merevségével dacol a külső behatások ellen, több oldalról lett megtámadva, még pedig azért, mert a körzetébe zárt közgazdasági ügyek természetesen és szükséges fejlődését gátolta, azt nem ápolta, nem gyámolította.

A központi kormányzat eme jó szándéku, de részleteiben aztán rendkívül erélytelen támadására egyetlen kő sem esett le a bástyáról, áll az ma is mereven és büszkén. Bűneinek sokaságát nem ismervén, nem is látja.

Hogy a közgazdasági előadók, állami állatorvosok és gazdasági tudósítók mit tettek és mily keveset tehetnek, az eléggé ismeretes. A gazdasági egyesületek és a miniszterium tevékenységéről később röviden lesz még szó, de előbb annak óhajtom magyarázatát adni, hogy mit tartok én hatóságainknál bűnnek.

Bűnnek tartom első sorban azt: hogy a változott viszonyokhoz képest nem törekedtek szervezetüket oly módon kiegészíteni, mely

szerint a mezőgazdaság és állattenyésztés ügyét épp oly szakszerűséggel lettek volna képesek fejleszteni, a miként más csekélyebb fontosságú ügyeket elláttak és fejlesztettek; bűn az, hogy eme fejlődésnek hiányát nem látták, eziránt előterjesztéseket nem tettek, sőt ezeknek szükségképpen ellátandó ágazatait, rendszerint csak a pályája kezdetén tapogatózó fiatal nemzedékre bízták;

bűn az, hogy a népet, a mezőgazdasággal foglalkozók zömét, nem nevelték; nem tették fogékonnyá olyan intézmények iránt, melyeknek létesítése és támogatása által saját jólétét önmagától is kifejleszthette volna ez a nép;

bűn az, hogy mikor a központi kormányzat beekelte a maga szakközégeit, hogy némi befolyást biztosítson a mezőgazdasági ügyek szakszerű fejlesztése körül az arra leginkább hivatott szakképzett egyéneknek: — ezeket nem fogadták be a hatóság kebelébe, nem tekintették annak, aminek kellett volna: hű munkatársnak, hanem a hatóságok némely tagjai, ahol csak lehetett, üdvös működésüket jogászbolcsességgel ellensúlyozták.

Általában bűn az, hogy a hatóságok, mint ilyenek, nem léptek fel kezdeményzőként még olyan gazdasági kérdésekben sem, melyeknél a sikerre juttatás feltételeit szervezetükben és jogkörükben bírták.

(Folytatjuk.)

Az alagsövek hatása kötött talajon.

II.

A cukorgyártásból visszamaradt méziszap e tekintetben kitűnő szolgálatot tesz. A méziszap magas mézstartalom mellett nem megvetendő mennyiségben légenyt és valami csekély phosphorsavat is tartalmaz.

Kizárólag azonban a mézstartalom az, a mely a talaj phisikai tulajdonát megtöri. A méziszapot ennélfogva a talajjal jól keverjük. Minél gyakrabban szántunk, boronálunk iszapozás után, annál hamarabb érünk azzal célt. Már a szétszórásnál ügyeljünk arra, hogy minél egyenletesebben történjék az. Legcélszerűbb a méziszapot télen apró kis rakásokba hordatni a táblára, ahol az jól szétfagy és tavasszal szétporlik, így egyenletesen szórhatjuk el.

Vadvizes talajon a méznek chemiai jó tulajdonságai megbecsülhetetlenek. A savanyú humust közömbösíti. Amint tudjuk, nedves talajokban, amelyekbe levegő nem juthat a közömbös humusból, savanyú humussavak képződnek. Ezek a savanyú humussavak a növény fejlődésére nagyon károsan hatnak és néha oly mértékben fejlődnek ki, hogy a talajt egészen terméketlenné teszik.

A meszezés után humussavas sót kapunk amely már megszűnt a növény fejlődésére ártalmas lenni. Ha levegő éri azokat, a humussavas sókból lassú dioxidálás folytán szénsavas sók fejlődnek, amelyek újból képesek a talajban még visszamaradt ártalmas savakkal vegyülni és e vegyülés folytán újra ártalmatlan sókká fejlődnek.

Igy, ha az alagsövezéssel elegendő élenyről gondoskodunk, gyorsan és biztosan alakíthatjuk át az ilyen vadvizes savanyú talajt a legértékesebb bő termő talajjává. Így egészíti ki a meszezés az alagsövezést ott, ahol az egyedül csak nagyon lassan, talán egy évtized mulva tudna eredményt mutatni.

Valószínű, hogy ahol mézszegény vadvizes talajon a meszezés és az okszerű talaj-

Mindennemű, vízben oldható és szavatolt beltartalmú **műtrágyafélék**, ugymint: csontliszt és ásványi **szuperfoszfátok**, valamint a tavaszi vetések trágyázására alkalmas különböző: nitrogén és káli tartalmu szuperfoszfátok és chilisalétrom a legjobb minőségben és a legkedvezőbb feltételek mellett kaphatók a:

Zalathnai Kénkovand-Ipar Részvénytársaságnál

Központi Irodája: BUDAPESTEN, IV. ker., Mária Valéria-u. 7. sz., a hová a rendelések és mindennemű kérészekedések intézendők.

Rendeléseket készséggel elfogad és közvetít az Erdélyi Gazda közvetítő osztálya. A gyár árjegyzéke lapunk minden számában található!

mélyítés az alagsövezést egy pár évvel megelőzi, az alagsöveket kevésbé sűrűn is rakhatjuk és ezáltal még költségeket is takaríthatunk meg.

Sokan még ma is félnek a meszeztéstől, féltik talajukat a kizsárolástól.

Völcker tanár már 1858-ban következőket írta a meszezésről:

»Mint minden jó dologgal, úgy ezzel is vissza lehet élni, ez a körülmény hozta rossz hirbe a mézszel való trágyázást, egyszerűen reá fogták, hogy a talajt kizsárolja. Valószínűleg azt hitte sok gazda, hogy a meszezés a közönséges trágyázást pótolja és éppen rögtön károsodtak. Ahol csakis meszezéssel tudunk jó eredményt elérni, az csak azt bizonyítja, hogy a talaj ott jó termőerőben van, de bizonyos, hogy trágyázás nélkül ezek a termések is fokozatosan rosszabbak lesznek, míg a talaj végleg kimerül. Ilyfajta eredményekből következették többen, hogy a meszezés az állandó jó terméseket kizárja. Ha a meszezés mellé kellő trágyázást is adunk, akkor a talaj ki nem merül. A méz a talajban rejlő oldatlan anyagokat feloldja úgy, hogy azokat a növény rögtön felszívhatja, de a trágyázást a méz nem pótolhatja, csakis gyorsíthatja annak hatását. Mézszegény talajon pl. a répa nem nő, nyomorog, kis termést ad, ez oly hiba, mely ellen sok gazda meszet specifikus szernek ajánl.»

Mig Völcker már 1858-ban írta fentieket a »Landwirthschaftliches Centralblatt für Deutschland« című folyóiratban, addig Ordódy Lajos a »Gazdasági Lapok« 1903. évi február 8-iki számában a »földek meszezése« című cikkében a következő megfigyelendőket írja:

»Németországban a birodalmi gazdasági egyesület ösztönzésére mind nagyobb területet ölt a földek meszezése és márgázása. Vanak földnek, amelyek nagy mértékben nélkülözik a meszet, a mely pedig minden gazdasági növény diszléséhez szükséges.

A szőlő, a pillangósok, a gyökérnövények, a dohány sok meszet igényelnek és sok esetben hiányos terméseredményeik a kellő mézszel tartalom hiányára vezethetők vissza. Különösen gyakran szenvednek mézhiányban a nagyon kötött agyag és tőzeges földek. Hazánkban is sok ilyen föld van és éppen azért kár visszariadni attól a csekély áldozattól, amit a föld megvizsgálása a mézszel tartalomra igényel, mert vegykísérleti állomásaink nevetségesen csekély árért vizsgálgják meg a földek mézszel tartalmát.

Világért se essünk azonban abba a tévedésbe, hogy csak egyedül a meszezéssel érjük el a termékenység emelését. A régiek ebbe a hibába estek és mert látták, hogy a meszezéssel termeléseiket tetemesen növelték, azt hitték, hogy már nem is kell egyéb ahhoz, hogy bő termésekhez jussanak, csak meszezenek és márgázzanak. Így jöttek azután ahhoz a keserves tapasztaláshoz, hogy »Kalk macht reiche Eltern, aber arme Erben;« vagyis a meszezés gazdagítja az apákat, de elszegényíti az utódokat. Ennek a mondásnak meg van az alapja. A magyarázata ez: a méz feltárolja a földben, az organikus nitrogént, e századok földhalmozott maradványait műtrifikálja és gyorsan mobilizálja és vele együtt a szervezetbe kötött ásványi táplálékokat is. A meszezett föld tehát ontja a terméseket, — de kimeríti az éléskamrát és néhány esztendő után üres lesz és az a föld nagy szegénységbe lesz sodorva.

Az egyoldalú meszezés tehát a földtőkének pazarlása.

Észszel és a viszonyokhoz alkalmazkodással a mézszel azonban valóságos áldás.

»Az erősen kötött, semmit át nem eresztő hideg anyagoknál a meszezés már phisikai sze-

reppel is bír. Az ily földet porhanyóbbá, mivelhetőbbé teszi, de teljes eredménnyel csak akkor, hogy ha alagsövezéssel kapcsoljuk össze.»

Az uradalom területén nagyon kötött székestalajon alagsövezés, egyidejű mély művelés és mézszelapozással oly javításokat eszközöltünk, hogy amíg eddig azokon a helyeken semminemű termés nem volt, még a mag sem csirázott bennük. ma már egész tűrhető az állapot, rossz jellegét a talaj majdnem egészen elvesztette már, fehér foltjai minidig szűkebb körre szorultak és reményem, hogy egy-két év múlva a talaj utolsó székesfoltjainak rossz tulajdonságai is megszűnnek.

Ha tehát erősen kötött agyagtalajon egyéb javítást az alagsövezésnél nem teszünk, akkor annak átalakulását alig győzzük kívárni és akkor rendszeren a munkának rossz kiviteléről panaszkodunk és nagyon természetes az eredménnyel, sem vagyunk megelégedve. Alagsöveink tavasszal már megszűntek folyni és annak dacára a talaj felszínén pocsolyák állnak; nem késünk kijelenteni, hogy az alagsövezés nem ér semmit, boldond a ki csinálja.

Pedig még az ott is ér valamit, még ott sem kidobott pénz, csupán holt tőke, amely addig kamatot hozni nem fog, míg alkalmat nem adunk neki arra, hogy működését megkezdhesse.

Bennot E. ajánlja agyagos kötött talajon, hogy alagsövezés előtt egy aknát, e körül pedig 1 méter távolságban alagsöveket ássunk. Az alagsöveket az aknánál valamivel mélyebb legyen. Az aknát azután teleöntjük vízzel és letakarjuk, hogy a víz el ne párologhasson. Időközönként megfigyeljük, hogy mennyi időre van szüksége a víznek ahhoz, hogy az alagsövekre átszűrődjék. Ha azt tapasztaljuk, hogy az alagsövekre egyáltalán víz át nem szűrődik, akkor az alagsövezések foganatosítása előtt előbb más javításban részesítsük a talajt. Ezen javítások közé sorolja első sorban a mély szántást és a talajnak felásását.

»Flandriában úgy írja — nagyon sok ilyen kötött vadvízes talaj van, a növényzet fázik és nyomorult abban, sőt a legnagyobb fák is sínylik azt. Ezek pedig mély művelés és alagsövezés által mind megjavíthatók.»

Sűrűn rakott alagsövezéssel és mély műveléssel még a legkötöttebb talajon is célt érünk, de a szívó-árkokat sűrűn rakjuk ám!

Kopecky pl. azt írja, hogy Csehországban vannak olyan talajok is, a melyeket 7—8 m. nyi távolságban kell alagsöveztetni, a 10 m. nyi távolság nem elegendő. A Dymokur-i uradalomban az alagsövezetlen területen 50—60% agyagtartalmú kötött talajon 7200 kgm. volt a cukorrépatermés k. holdankint, ugyanakkor a 9 m. nyi távolságban alagsövezett területen már 18000 kgm. termést értek el, ott pedig, a hol a szívókat 6 m. távolságban rakták egymástól 25500 kgm. volt a termés.

A lévai uradalom dobogói kerületében én is alagsöveztettem 1901. ősszel és 1902. tavasszal nagyobb területeket 7 $\frac{1}{2}$ m. távolságban. Ennek a területnek egy részén 1902-ben cukorrépat termeltünk, amely kora tavasztól kezdve, késő őszig gyönyörűen fejlődött és oly dús termést adott, hogy dacára a tábla igen nagy kavicsfoltjainak, az átlagtermés ott 200 q.-nál jóval nagyobb volt. Ha a táblában kavicsfoltok nincsenek a termésnek 300 q. fölül kellett volna lenni.

A szomszédos szinte nagyon kötött területek már 1897-ben lettek alagsövezve, de akkor a szívókat 20 m.-re fektettük egymástól, az eredménye ennek az alagsövezésnek éppen nem elégit ki.

A múlt év folyamán egy régi recipienst ástunk ott mélyebbre, természetesen szélesebbre is. Amint az árok ásásával az alagsövek közelebe értünk, kíváncsi voltam, vajjon ezek körül a munkások könnyebben fognak-e ásni? Átalakult-e az alagsövek körül öt év óta a talaj? Azt kellett tapasztalnom, hogy majdnem semmi átalakulás nem volt észlelhető. Az agyag, közvetlen a vezeték mellett épp oly kemény, nehezen ásható maradt, mint a talajnak többi része. Ilyen talajban az egymástól 20 méter távolságban rakott szívók nem lehetnek elegendők. Ezeket a területeket kénytelenek leszünk újra sűrűn alagsöveztetni. Szándékom a szívók közé egy egészen új, szinte 20 m. távolságban fektetett szívó-rendszert alkalmazni, függetlenül a régítől. Így azután 10 méterre fekdüdnének azok egymástól.

Leldenfrost Tódor.

Adatok a nyugoti fajta borjak mi- kénti felneveléséhez.

I.

Ha valamiben, hát a borjak felnevelésében valóban: „ahány ház, annyi szokás.“ Különösen elmondható ez hazánkban — az elsőbrendű tenyészetektől eltekintve — igazán okszerűnek és szakértelmesnek a nyugoti borjak felnevelése nem jelezhető. Ki fog tűnni ez állításom igazsága az alábbi adatokból, melyek a szakirodalom terén ismeretessé vált s követésre méltó példákban vannak összehordva s melyek közzétételével céltom az idevágó dolgoknak az emlékezetbe idézése s illetőleg ezen tudnivalók terjesztése.

„Cél és irány a borjunevelésben“ című, pályadíjnyertes közleményemben már évek előtt legfőbb dolognak jeleztem tisztába jönni avval, hogy *minő haszoncélal fogunk a megszülető borjú felnevelésébe: vajjon tejhasznosításra, hizékonyásra, vagy erőkifejtésre* legalkalmasabb individiumot akarunk-e abból nevelni, avagy *több hasznot*. Ezen célok elérésében ugyanis más és más az eszköz s már a borjut produkáló szülők megválasztásában előre is azon kell lenni, hogy az is a kitűzött célt szolgálja, az is a cél elérésére nyújtson már előzetesen, biztosítékot. Minthogy azonban a megszülető borjú szüleitől nyert fajtajelöltségétől függetlenül is fejleszhető bizonyos mértékig egyik vagy másik irányba, s tehető nevezetesen a felnevelés formájával például korán vagy későn erővé, munkára, tejelésre, vagy hizásra alkalmasabbá: ekként is a tenyésztőtől függ nagyrésztben, hogy mivé lesz majdan megelémedett korában az állat.

Nagy szerepet játszik ebben kivált a táplálás és pedig az első évben. Mostohául takarmányozott borjak lassan fejlődnek s inkább csontvázukban gyarapodnak, dúsán tápláltak ellenkezőleg építkeznek s hamarabb érik el úgynevezett fejlettségüket. Az előbbiek rosszabb, az utóbbiak jobb takarmány értékesítőkké válnak s míg ezek hamarabb, azok később hajtanak és pedig közönségesen kisebb jövedelmet. De persze a nagyon is dúsán tápláltak s eként igen gyorsan érők például a tejprodukciónban, az erőkifejtésben, sőt az ivari életben is közönségesen elmaradnak a későbbi érok mögött, s emiatt aki például tejelésben hasznosító, vagy több hasznú individiumra dolgozik, avagy erőkifejtőgyed produkálására törekszik, az egy bizonyos közeputat kell hogy a táplálásban betartson.

Ez alapszabályok betartása közben már most — nyugoti borjakat tartván szemelőlőt s eltekintvén az újszülött egyéb gondozásától

SÁRGA KRISTÓF fehérnemű és vászonraktárában Kolozsvárt, Deák-Ferenc-u. (Belkőzép) 3. sz.

A legnagyobb választékban és a legjutányosabb árban kaphatók:

Férfi, női és gyermek fehérneműk és harisnyák.
Különlegességek: dus választék minden kivitelű divatos férfi és női ingek, alsó-nadrágok, gallérok, kézek-lök- és finom zsebkendőkben.
Elvállal kiházasítási vagy magán szükségére kívánt mindenféle fehérneműk pontos elkészítését, kitűnő szabás és nagyságban.

Szönyegek minden fajtában és minőségben, u. m.: szalonn-, fali-, futó-, ágyelibe-, és pamlagszönyegek továbbá valódi **Linoleum** minden széleség és nagyságban.

Ilazai pokróczok, utazó- és gypju-takarók a legolcsóbbtól a legfinomabbig.
Amerikai önműködő ablak-függönyök (roletták) minden nagyságban kaphatók!
és jó összeállításra legnagyobb figyelem fordítottik.

Valódi kősmárki londaasztaltalmú 25% gyári áron alól kapható. 1008.

— megvizsgálhatjuk, hogy: minő úton-módon lehetséges a borjút első táplálékához, a tejhez juttatni?

Ennek tudvalevőleg két fő módja van, t. i. a tőgyből való szoptatás és a különféle szoptató vagy itató készülékekből való tejnyújtás. Én barátja vagyok annak az elvnek, hogy tenyésztett állatainkat is hagyjuk mindenben a természethez *lehetőleg* közel; de mert ha belátom is a természetszerű szoptatásnak előnyét, nem törhetek pálcát a mesterséges itatás vagy szoptatás felett se. Ebben a dologban ugyanis a következők érdemelnek megfontolást: Az anya tőgyéből való szoptatást háromféleképpen, a különbeni tejnyújtást kétféleképpen végezhetjük. Szoptathatunk t. i. aképp, hogy a borjút anyja alatt szabadon hagyjuk, vagy ott hagyván lekötjük, avagy elkülönítjük borjút rekeszbe; itathatunk pedig szopókás készülékből, vagy aztán nyílt itató edényből.

A két első esetben a borjút akkor szopik, mikor szükségét érzi, naponta többször, kevés mennyiségű, de egészben sok tejet vesz magába egészen természetes körülmények között, s ha lekötve sincs, a szabadon való mozgás is előnyére válik. De a szabadon mozgó borjút elbódorog, más tehenek alá is odaszegődik, azok esetleg előklelik, összerugdossák, ez tehát hátránya az ilyen módu szoptatásnak. Ezek a hátrányok esznek azonban akkor, ha rekeszbe külön zárjuk a borjút s időnkint pl. 5-ször, majd 3-szor s kétszer bocsátjuk a tőgyhez. Ám ennek is meg van az a hátránya, hogy a borjút ide oda terelése időtrábló és több munkával jár, azonkívül nagy nyugtalanságot is okoz a borjaknál és teheneknél egyaránt.

Evvel szemben a borjút születés után azonnal itatandó, vagy mesterségesen szoptatandó, állandóan jól berendezett rekesztékbe tesszük s az elmélet és gyakorlat legjobb követelményei szerint tápláljuk aként, amint azt a kitézött célhoz képest legalkalmasabbnak tartjuk.

Természetellenes bizonyos fokig az ilyen táplálás, az igaz, de gazdaságilag véve sok előnyt rejt magában. Először is a szoptatásnál ismeretlen előttünk, hogy mennyi tejet vesz fel a borjút. Közönségesen többet fogyaszt, mint amennyit a célra szükségel s ez nem haszon. Másodszor képtelenek vagyunk ellenzést gyakorolni a fejős tehénnek szemben is s tejenek ilyen pocskolásával lényeges a kár. Harmadszor megnehezül az elválasztás s aztán, ami igen lényeges manapság: a tuberkulózisnak a borjura való átszarmazása s illetőleg a védekezés tekintetében is le vagyunk hatalmitva, mert a gümőkóros tőgyből kiszoptott nyers tej kivált az, mely e tekintetben veszélyes.

Evvel szemben az itatás az igaz, hogy több fáradságba kerül s megbízható segítség nélkül okszerűen keresztül nem vihető, de célszerűen végrehajtva esznek vele azok a hátrányok, amik a szoptatással együtt járnak.

Persze az itatással való felnevelésnél is, hogy igazán jó, célravezető lehessen, nemkülönben bizonyos szabályok betartása elengedhetetlen, mert a helytelen e módu táplálás

még jóval erősebben is megbosszulhatja magát, mint a szoptatással való okszerűtlen nevelés.

Nos aki pl. hazánkban a tehenészetekben körülnézett, bizony sok kívánnivalót állapíthat meg ebben, úgy, hogy nem fölösleges az emlékezetbe visszaidézni azt, hogy a) amennyiben nyugoti fajta tenyészetekben még tuberkulózis esetén se egészen biztos az ember afelől, hogy a borjúnak nyújtott tej tuberkulózis bacillusát nem tartalmazza, indokolt pasteurizált, vagy aztán forralt tejet adni a borjaknak, lehetőleg gyengén megsózott állapotban és pedig ilyen állapotban azért, mert kísérletek a sózást előnyösnek bizonyították; b) kellő hőfokú kell hogy legyen a nyújtandó tej, nevezetesen mintegy 34—36° C., mert ilyen szokott lenni a kiszoptott tej is, s ezt a természetes tulajdonságot létrehozni indokolt; c) utánozni kell lehetőleg az itatás idejében a szopás időközzeit s azt pontosan be kell tartani, hogy eképp az életani szükséglethez képest teljék meg és ürüljen ki a borjút gyomra; d) utánozni kell lehetőleg az itatásban a szopás tempóját is úgy, hogy bizonyos időbe kerüljön, míg a borjút tele issza magát, vagyis a túl gyors eltelést meg kell akadályozni; e) túl tömni tehát egy alkalommal semmiképp sem szabad a borjút, mert ez közönségesen súlyos emésztőszervi bajokhoz vezethet; f) emiatt még az adagok emelésében vagy leszállításában is szükséges a fokozatos átmenetet betartani; g) szigorúan ügyelni kell arra, hogy maga a nyújtandó tej tiszta, szennytól, káros egyéb anyagoktól mentes legyen; h) s hogy az is maradhasson, a szoptató készülék, vagy itató edény, de sőt még az eljáró emberek és a környezet tisztaságára is nagy súlyt kell fektetni.

Fontos kérdés még aztán, hogy mintegy mennyi ideig nyujtsuk a drága teljes tejet; mintegy mennyit adjunk abból; mivel pótoljuk azt akkor, ha talán sovány tej adagolásra térünk át?

Minderről a jövő számban közlöm mandanivalóimat.

Monostori Károly.

Baromfiak itatása télen.

Télen át mindenestre sokkal nehezebb a baromfi nevelés vagy éppen a költetés s a fiatal baromfi gondozása; azonban annál nagyobb figyelmet kell rá fordítanunk, mert tudjuk, hogy fáradságunkat hőven jutalmazva találjuk a fiatal csirkék árán tavasszal; hiszen egész éven át megközelítőleg sem érik el ezt az árt.

Különösen fontos télen át a baromfiak itatása, mert hiszen tudjuk azt, hogy az ébredő baromfi alig csattogtatta össze szárnyait s rendezte el tollazatát, első dolga inni s ilyenkor a havas víz például igen nagy ártalmára szolgál nemcsak a fiatal, hanem a felnőtt házi szárnyasnak is.

De napközben is gyakran megszomjazik a baromfi s hogy kénye-kedve szerint olthassa szomjuságát, — mert hiszen szomjazva mindig vézna és sovány marad — nem elég, ha meghatározott időközökben adunk nekik fel-

melegített vizet, amely langyos állapotában nem is ízlik nekik, ha pedig kihűlt, akkor hideg időjárás alkalmával azonnal jégpókhálót kap s a legrövidebb idő alatt teljesen be is fagy: tehát olyan intézkedéssel kell élnünk, hogy dacára a legnagyobb hidegnek, mindenkoron egyenlő, kellemes, de nem langyos hőmérsékű ivóvízzel legyenek a baromfiak télen át ellátva, amit a legegyszerűbben a következő módon lehet elérni:

Egy sajtárba vagy ketté fűrészelt akármilyen fajta hordóba, a fenekéhez közel lyukat vágunk s vagy szélesszájú nagyobb üvegedényt vagy bádógból (szinezetből vagy festettből) készült edényt illesztünk úgy, hogy az mintegy negyvenöt foknyi szögben felfelé álljon s ekkor a kádat vagy sajtárt megtöltjük lótrágyával s a trágya fölé könnyedesen lécezetet szögezzük, hogy az ki ne hullhasson. Most megfordítjuk a kádat s alkalmas helyre állítjuk, a most már 45 fok alatt lefelé álló edénybe vizet töltvén s annak nyílása elé deszkát támasztván, hogy azt a baromfi kényelmesen elérhesse.

Ily módon a trágya melegénél fogva a víz napokig nem fagy meg s az apró jószág azonnal rá talál, ha előtte töltjük meg az edényt és hallja a viznek csörgését. Természetesen, ha a trágya melegítő hatása megszűnt napok múlva s a hideg időjárás még mindig tart, akkor új trágyát rakunk a kádba s csak arról gondoskodunk mindig, hogy elég víz legyen az edényben, mert különben az apró csirke nem éri el azt csőrével.

Ilyen hideg időjárás alkalmával ajánlatos az aprójószág ivóvizének némi vastartalmat kölcsönözni, amennyiben mintegy tíz liter vízbe egy mogyorónyi vasgálicot s két-három csópp kénsavat vagy pedig egy kávéskanálnyi vastinktúrát teszünk. A vasviz és hetenként kétszer-háromszor kendermag, különben a vedlési időszakban is nagyon ajánlatos a baromfinak.

Ha azonban az időjárás nem túlságos hideg, de mégis fagyásra áll némileg, akkor nem kell semmiféle mesterkéltséget viz vagy ivóedény, mert elegendő, ha az ivóedény oldalát beolajozzuk némileg, mert a jégképződés onnan indul meg, de azt az olaj aránylag hosszú időn át meg tudja gátolni.

Ezen elővigyázati rendszabályokat nem ajánlhatom eléggé baromfitenyésztőink figyelmébe.

Krenedits Ödön.

IRODALMI SZEMLE.

Az «Érdekes Könyvtár» szépirodalmi havi folyóirat, mely már első januári füzetével is magára vonta a közfigyelmet, közölvén Mikszáth Kálmán «A batusz zsidó lánya» és «Pletyka» című gyönyörű elbeszéléseit, — most megjelent februári füzetében újból, nagy lépéssel haladt előre kitézött célja felé. — Minden betűje — elsőtől az utolsóig — magyar író munkája: számüzve vannak belőle a külföldi selejtes regény- és elbeszélés-fordítások, s a legkiválóbb magyar írók legjobb munkáit adja a közönség kezébe. A füzet páratlanul gazdag tartalmából kiemeljük Eötvös Károly «Két bíró kutja» című remek elbeszélését, mely egyike a legkiválóbb,

„AGRARIA” magyar gépforgalmi részvény-társaság

a szab. osztrák-magyar államvasut-társaság resiczai mezőgazdasági gépgyáranak vezérügynöksége

Mezőgazdák különös figyelmébe!

Eltörhetetlen tégelyacélekefej.

Páncélacél-kormánylemez.

Magasított azél-ekefej.

Porvédő kerekek.

Acél gerendely.

Rövidített levélcim: „Agraria” Budapest, V., Váci-ut 2. Sürgősnév: „Agraria” Budapest.

Tiszta acélananyag
s a j á t
hámoralkból.

Usak kitámasztott nyeregkerettel bíró taligát szállítunk.

Kérjünk árjegyzéket mivel ez az összes talajművelő-gépeket terjedelmesen ismerteti és egyáltalán a talaj alapos megmunkálására terjedelmes, szakszerű és minden gazdának értékes felvilágosításokat nyújt — és díjmentesen küldetik.

Ekegyártás terén legelső-rangú magyar gyártmány, felülmúlja még a legnevezetesebb idegen gyártmányokat is.

legzamatosabb, tősgyökeres magyar nyelvezettel megírt novelláknak. Magyar a levegője, magyarok az alakjai *Gárdonyi Géza* «Kétféle nótá» című novellájának is. A nagyevű szerző ebben is csillogtatja hasonlíthatatlan magyaros irályát, páratlanul kedves humorát. Belső értékre nézve méltán sorakozik az előbbi kettőhöz *Jakab Ödön* «Vulkán-tulajdonos» című elbeszélése, kedves, derűs, milieujével, és elsőrendű munka *Szabó Endre* «Vándorló uraság» című életképe is; köztünk él, s rendkívül éles megfigyelőképességgel megrajzolt alakjait a jóízű magyaros humor aranyozza be. A költészetet *Dalmady Győző*, a Kisfaludy-társaság kiváló tagja képviseli. Ezekon kívül nagyon érdekes az ismeret terjesztő apróságok rovata, úgyszintén az «*Érdekes Könyvtár*» speciálitása, a rejtvénypályázati rovat is. Speciálitásnak nevezük, mert csak ez a lap nyújtja olvasóinak azt a kedvezményt, hogy kivétel nélkül, minden egyes rejtvénymegfejtőnek egy szépirodalmi művet ad jutalmképpen. A dúsgazdag tartalom és rendkívüli előnyök mellett a folyóirat előfizetési ára példátlanul olcsó: negyedévre csak egy korona, mely összeg az «*Érdekes Könyvtár*» kiadóhivatallába (Budapest, V., Kálmán-utca 2.) küldendő. Nagyon ajánljuk a pártolásra méltó, előkelő színvonalú, hazafias vállalatot olvasóink figyelmébe.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Székelykereszturi kiállítás és bika-vásár február 29 és március elsején.

Kétszeres fontossággal bír az idén e terminus, mert újból „Zörög a falevél — tehát fújja a szél”, megint áramlat van felsőbb helyen a magyar-erdélyi faj szarvasmarha ellen.

Tudvalevő, Székelykeresztur nemcsak nagy bikafelajtás van és sok vevő — de megszórtak ott jelenni mindazok, kik az erdélyi-magyar faj szarvasmarháért érdeklődnek s így mintegy találkozzák az uraknak, kik annak ügyét szívükön viselik.

Megjelennek ott az udvarhelyvármegyei tenyésztők és az udvarhelyvármegyei gazd. e. vezérférfiai, kik most is elhatározták, hogy egy memorandumot küldöttéleg nyújtanak át a miniszternek az erdélyi-magyar faj szarvasmarha fenntartása érdekében. Reméljük ott látni gróf Teleky Árvédot, Somogyi Albertet, báró Szentkereszt Pált, Jósika Gábor bárót, Lészay Ferencet, Bárczay Gyulát stb. s úgy hiszszük, hogy a földmívelési miniszter képviselte sem fog formalitás lenni, hanem oly szakerőt küld ki, ki a helyszínen e birtokosokkal az O. M. G. E. és E. G. E. képviselőivel folytatott eszmecsereből irányítást von le állattenyésztésünk intézésénél.

Soraim nem Don Quijotte harcznak riadója a nyugoti faj marha ellen, mert tisztába vagyok azzal, hogy ahol az értékesítési viszonyok annak felelnek meg, ott terjedni fognak. Éppen ez fogja előidézni azt, hogy az igásállat feldrágul s akkor a kistenyésztő újból megleli számítását ha a fehér-szürke marhánál marad.

Ezért bír fontossággal, hogy az idén mentől több érdeklődő jelenjen meg Székelykeresztúron, hogy állásfoglalását a magyar-erdélyi szarvasmarha mellett demonstrálja.

Ugron Zoltán.

A kiállításról a rendező egyesület a következő hirdetményt teszi közzé:

Az Udvarhelyvármegyei Gazdasági Egyesület Székelykereszturott (vasút-állomás) folyó évi február 29. és március 1-én, a Nagyméltóságú m. kir. földmívelésügyi miniszterium, az E. G. E. és az O. M. G. E. támogatásával országos jellegű bika- és üszökiállítást és vásárt

rendez. E kiállításon az ország összes tenyésztői versenyezhetnek magyar-erdélyi fajta saját nevelésű 2 évet betöltött tenyészbikáikkal és 1-3 éves tenyészüszűikkel. A kiosztandó jutalomdíjak összege 2 ezer korona. Ezen országos jellegű tenyészbikavásárt Udvarhely-, Nagy-küküllő-, Marostorda stb. vármegyék, sőt a Királyhágón túl lakó elsőrendű tenyésztők is felkeresik bikáikkal, e szerint úgy egyesek, mint községeknek a legkiválóbb alkalmuk van arra, hogy ott tenyészbika szükségleteiket beszerezhessék.

Azon tenyészítőket, akiknek eladó magyar-erdélyi fajta tenyészüszűik vannak, figyelmeztetjük arra, hogy a kiállításon a székellyföldi miniszteri kirendeltség székely kisgazdák részére tenyészüszűket fog bevásárolni.

Az erdélyi-magyar fajta szarvasmarha munkabírása, járványos betegségekkel szemben való ellenálló képessége nagyobb, mint bármely más fajtáé. E jeles tulajdonságai Gazdasági Egyesületünk kezdeményezésére megyénk területén lakó szaktenyésztőknek mintegy 3 évtized óta folytatott céltudatos tenyésztése mellett oly magas fokra emeltettek, aminél fogva az a világ legelsőrendű igás marhájának tekintendő, melyért a nyugati államok nagy gazdái évről-évre felkeresik vásárait, igás marha szükségleteiket kiegészítendő. Éppen azért felhívjuk a keleti államok s hazánk azon vármegyéi községeknek figyelmét kiállításunkra, melyeknek ilyen marhára van szükségük, melyek jutányos árban akarnak elsőrangú magyar-erdélyi fajta tenyészállatokhoz jutni, hogy ebbeli szükségleteik kiegészítése végett vásárukat felkeresni saját érdekükben is el ne mulasszák.

A bejelentések Gálffy Kálmán székelykereszturi főszolgabírónál eszközöndők, ki mint a helyi rendezőbizottság elnöke, úgy a kiállításra jövő vendégek elszállásáról, mint a felhajtott tenyészállatok elhelyezéséről és ellátásáról gondoskodik s aki minden tudakozódásra készséggel szolgál felvilágosítással.

Részletes program következik.

Szemle.

Alig van ma a magyar gazdák előtt népszerűtlenebb téma, mint az állategészségügy témája, helyesebben: azon kormányintézkedések szigorú körösztülvitele, melyekkel a ragadós állati betegségek továbbterjedését akarják megakadályozni és azon rendeleteknek özőne, amelyekkel a gazdákat rá akarják kényszeríteni arra, hogy saját állományát a fertőzéstől megóvják és a többi tenyésztőnek károkat ne okozzon. Az állatorvosi szakszolgálat államosítása óta e téma népszerűtlensége még nagyobb, a panaszok és kifakadások még gyakoribbak és hangosabbak: egészen egyszerűen azért, mert az állatorvosi szakszolgálat államosításának alapgondolata éppen az volt, hogy az állati ragályoknak szigorú intézkedésekkel korlát vettessék, hogy így a külföldre való kivitel könnyebb és biztosabb legyen. Minél szigorúbban lát hozzá a m. kir. állatorvosi kar az alapgondolatban kifejezett cél megvalósításához, annál nagyobb lesz aztán népszerűtlensége és a panaszok tengere.

A cél szigorú körösztülvitelének legfájdalmasabban érzett eszköze mindenestre a zárlatokban, az állatforgalom korlátozásában rejlik. És mert ez a téma annyira népszerűtlen, azért népszerű kezdeményezés az O. M. G. E.-től, hogy fölkeri a gazdákat: közöljék az állatorvosi szakszolgálatról szóló törvénynek és rendeleteknek azon intézkedéseit, melyeknek megváltoztatását és hatályon kívül helyezését szükségesnek tartják, mint

olyanokat, melyek a járványok elfojtására alkalmatlanok, de emellett az állatforgalmat feleslegesen megnehezítik s a tenyészítőket megkárosítják. Ez mindenestre népszerű kezdeményezés; de azt hisszük, hogy célhoz vezetőbb lenne, ha az O. M. G. E. maga tanulmányozná ezen törvény és a rendeletek intézkedéseit, mert a gazdák részéről beérkező anyagból alighanem az fog kitűnni, hogy feleslegeseknek és károsoknak fogják tartani a saját látszólagos érdekükből a köz érdekében hasznos sőt szükséges intézkedéseket is.

Egyébként érdekes, hogy a porosz képviselőházban is ugyanazon tárgy körül folyt nagy vita folyó hó 5-én és 6-án. *Hackenbergh* képviselő a többek közt ezeket mondta: A hatóságok eljárása olyan erélyes volt, hogy általa rendkívül nagy károk származtak. A járványok fölötti diadalról szó se lehet, mert a zárlati idő letelte után mindig újra kitört a ragály. Így történt, hogy az egyes kerületek 1½ éven át szenvedtek ezen eljárástól, amely a kerületre valóságos elemi csapás. Nézete szerint az a fődolog, hogy a lakosságot megnyerjük a betegségek ellen való küzdelemnek. Szavait így végzi: „Gondoskodjék a miniszter, hogy jövőben ne történjék meg, miszerint a gazdák a szája- és körömfájástól kevésbé félnek, mint a járvány elfojtására hivatott orvosoktól és hatóságoktól. *Podbielski* földmívelési miniszter válaszában védelmébe veszi a megtámadott intézkedéseket és hangsúlyozza azt, hogy a köz érdekében való intézkedések csak úgy vezethetnek eredményre, ha a gazdalakosság támogatja azokat; de szomorú, hogy még mindig vannak helységek, ahol az emberek tudták, hogy állataik betegek és mégse jelentették be. „Óhajtom — így végezte beszédjét — hogy a lakosság megtanulja, miszerint gyorsan jelentse be a betegedési eseteket és ne leplezze azokat. Szigorúan kell a rendszabályokat alkalmaznunk.“ A képviselőház a miniszter válaszát elfogadta.

*

A valódi önzetlenség előtt mindegy, hogy a fölvetett közéleti eszméket ki valósítja meg, a fő előtte az, hogy *hogyan* valósítja meg. Ezt valljuk akkor is, mikor konstatáljuk, hogy az O. M. G. E.-nek *kereskedelmi ssakismeretek* terjesztése ügyében javaslatételre kiküldött bizottsága folyó évi januárius 27-én tartott ülésében a megvalósítás felé egy lépéssel közelebb vitt egy eszmét, melyet az „Erdélyi Gazda“ 1901-i 37. számában, „A gazdasági tanügy hiányai“ című első cikkben vetett föl. Ez a cikk rámutatott arra, hogy a gazdasági tanintézeteken és gazdasági akadémián milyen teljes mértékben hiányzanak a tantervezetből a mezőgazdasági termények értékesítését felőlelő kereskedelmi tantárgyak. Rámutattunk akkor arra, hogy a gabonakereskedelem, a tőzsdéintézmény, az állatkereskedelem, fa-, gyümölcs-, bor-, stb. kereskedelem az ő minőntalan előforduló szükségességük dacára ki vannak felejtve a felsőbb gazdasági tanintézetek tananyagából s ezért az ezen intézeteket végzett hallgatók az életbe kikerülve tudás nélkül merülnek el, sokszor *alá* a struggle for life-ben. Csak örülünk tehát, midőn látjuk, hogy ezt az eszmét olyan hatalmas, nagy súlylyal bíró testület karolta most föl, mint amilyen az O. M. G. E. Már 1901-ben is rámutattunk és most ismételtetjük azt, hogy éppen nem ütköznék valami óriási nehézségbe a gazdasági tanintézetek tantervezetének a kereskedelmi ismeretek tanítása céljából való megváltoztatása akár a heti 25-29 órának 2-4 órával való megtöltése által, akár pedig úgy, hogy a mai tanítási órák mennyisége megmaradna, de egyes tantárgyak megszorítva adatnának elő. Azért

70-80 cm. mélyen, jutányos árban elvállalja s a jövő évi munkára is előjegyzéseket már most elfogad

1297

Timár János
Maros-Szent-Királyt.

Szőlők rigolozását gőzekével

A gőzeke jelenleg megtekinthető munkaközben Alsó-Gáld, Krakkó, Czelná, Sárd szőlőhegyeiben.

hát az lenne kívánatos, ha az OMGE. is, többi gazdasági érdekképviselőnk is sürgetve kívánná a tanintézetek illetően reformálását, miáltal jobban képzett, az életben helyüket jobban megálló gazdanemzedék kerülne ki a felsőbb gazdasági iskoláinkból.

*

A *székely akciónak* medrét mindinkább kiszélesíti Tallián miniszter s ebben a széles mederben egy hasznos és eredményes tövénység folyik az erdélyi magyarság egy részének fölsegítésére. Már nemcsak Marosvásárhelyen van a földmívelési miniszternek kirendelt biztosa, hanem Székelyudvarhelyen is, a hol *Dorner Béla*, m. kir. intéző és Sepsiszentgyörgyön is, ahol *Benkő Pál* gazdasági szaktanár a miniszter megbízottai. De még ezzel sem elégedett meg a földmívelésügyi miniszter, hanem tovább ment és a székely akció határait kitolta. Kisküküllő és Torda-aranyos vármegyék törvényhatóságai még *Darányi* földmívelésügyi minisztertől kérelmezték, hogy a székely akció e vármegyék székelylakta községeire is kiterjesztessék. Tallián földmívelésügyi miniszter ez ügyben most határozott. Értékesítette mindkét vármegyét, hogy kérelmüket teljesítette s a székelyföldi fölsegítési akciót Kisküküllő vármegyének Maros-Torda és Udvarhely megyékkel szomszédos székelylakta községeire, továbbá Torda-aranyos vármegyének volt aranyosvidéke részére és a szintén fölsegítésre szoruló Torockó községre is kiterjesztette. *Balogh Vilmos* miniszteri tanácsos, székelyföldi miniszteri megbízottat pedig felhívta, hogy tanulmányozza e két vármegye székely községeinek gazdasági helyzetét s javítására irányuló javaslataival ezen községekre is legyen figyelemmel. Mindenesetre csak örömmel fogadhatjuk ezt az intézkedést, melynek jó eredménye bizonyos.

*

Allandó borvásár Budapesten.

A Magyar Gazdák Vásárcsarnok-ellátó Szövetkezete a bor értékesítésének megkönnyítése céljából hordóborértékesítő osztályt szervezett, a hova minden termelő egyszerre fél vagy egész waggon (40, illetve 80—100 hl.) bort küldhet be bizonyos eladás céljából a szövetkezet pincéibe, hol a bor — mint szabadraktárban — a székesfőváros területére való kivitelig fogyasztási adómentesen kezeltek. A borok a szövetkezet pincéiben beraktározatnak, a szükséghez képest kezeltek és a borvidék s a termelő megnevezése mellett kerülnek eladásra. Gondos s megfelelő kezelést a Szövetkezet teljes garanciát vállal. Az eladás céljából beküldött borra a fél kívánására az érték 50%-a erejéig előleg folyósíttatik. Eladás után a befolyt vételár a díjszabásban megállapított költségek levonása mellett haladéktalanul folyósíttatik. Az értékesítés közelebbi módjairól az üzletszabályzat alább közölt kivonata nyújt tájékoztatást.

4. §. Beküldés előtt minden egyes borfajból, amennyiben azok az 1893. XXIII. t. cikk kifogása alá nem esnek, két 0,5 literes palackban a beküldő fél által lepecsételt minta küldendő be a borértékesítő osztályhoz. Az egyik mintapalack vegyelemezés alá bocsátatik az illető borszesz-, sav-, kivanat- és hamu tartalmának valamint azon körülmény megállapítása végett, hogy nem foglaltatik-e a borban idegen, az egészségre ártalmas adalék vagy nincs-e benne valamely beteges elváltozás. Vegyelemezés után az eredményhez képest a minta beküldője értesítetik, vajon küldheti-e a bort a hordóborértékesítő osztályhoz, vagy nem? A másik borminta ellenőrzés céljából jegyzékbevitel mellett megőrzetik.

5. §. Egyazon fél egyszerre maximálisan csak 1 waggon, vagyis legfeljebb 100 hl., minimum pedig 1/2 waggon, vagyis 40 hl. bort küldhet be értékesítésre, mely mennyiség azonban különböző minőségű borokból, tehát több hordóból is lehet összeállítva.

18. §. A hordóborértékesítő osztályhoz beküldött, megfelelően kezelt bor a vezetőség által eladásra bocsátatik legalább 50 liter vagy ezt meghaladó mennyiségben.

19. §. Az eladást a termelő és a borvidék megnevezése mellett történik.

23. §. A hordóborértékesítő osztály raktára rekeszekre van osztva, melyekbe az egyes termelők borai elhelyeztetnek. A beküldő a rekesz használatáért a díjszabályzatban megállapított fekbért fizeti, aszerint, amint egész vagy fél rekeszt vesz igénybe (Egész rekeszbe 80—100 hl. bor helyezhető el) a fekbéren kívül a bor kezeléseért és az eladással összefüggő teendőikért 5% kezelési díjat fizet a beküldő.

26. §. A hordóborértékesítés területe elhelyezésénél fogva »szabadraktár«, melybe a fogyasztási-dó köteles bor a fogyasztási adóilleték lefizetése nélkül is beraktározható s ennél fogva a fogyasztási adó lefizetése előtt is képezheti a kereskedelmi forgalom tárgyát.

27. §. A fogyasztási adó csak akkor és az esetben fizetendő, ha a bor a szabadraktárból a székesfőváros területére vitetik ki.

29. §. A 15. §-ban foglalt apadáson felül konstatalt hiányokért, nemkülönben a bor szabályszerű kezeléseért és az ennek elmulasztásából netán eredő minden kárért a Szövetkezet szavatol.

Fekbér 1 rekeszért:

egész vagy megkezdett hétre	4 75 K.
egy óra	21'—
egy évre	245'—

Fekbér 1/2 rekeszért:

egész vagy megkezdett hétre	2 50 K.
egy óra	11'—
egy évre	125'—

Kezelési díj:

az eladásnál elért bruttó ár után 5%.

Ugy a bortermelők, mint a borkereskedők érdeke megkívánja, hogy ez az új vállalkozás jól beváljon s mindkét részből igénybe vették. Borunk értékesítésénél nagyon előnyös lenne ez.

*

— **Megbízások.** A m. kir. földmívelésügyi miniszter *Bálint István* mezőpogocsi lakost, Maros-Tordavármegye marosi felső járására nézve, *Gombos Gyula* fogarasi és *Szabó Károly* alsószombatfalvi lakost, Fogarászvármegye fogarasi járására nézve a gazdasági tudósítói tiszttel bizta meg.

— **A földmívelésügyi igazgatás egyszerűsítése.** A földmívelésügyi miniszter elrendelte az ügykörét érintő törvényszék és rendeletek átvizsgálását abból a szempontból, hogy a gyakorlatban be nem vált, elavult vagy fölösleges intézkedések kiküszöböltesse s az alsóbb fokú hatóságok jogköre tágíttassék. Addig is, míg az egyes törvények revíziójának ideje elérkezik, a miniszter novelláris úton kíván a bajokon segíteni.

— **Az udvarhelyvármegyei gazdasági egyesület** f. hó 4-én tartott rendkívüli üléséből egy *küldöttséget* küld Tallián Béla m. kir. földmívelésügyi miniszterhez. A küldöttség kérni fogja a magyar erdélyi fajta szarvasmarhának a köztenyésztésben az eddigi mértékben való támogatását, a székelykereszturi tenyészállatkiállítás nagyobb mérvű segélyezését. A küldöttségbe való részvételre felkértek: *Ugron Gábor*, *Ugron János*, *Bedő Albert*, *László Mihály*, *Heltai Ferenc* országgyűlési képviselők, *Sperker Ferenc*, *Ugron Zoltán*, *Orosz Lajos*, *Somogyi Albert* birtokosok.

— **Az aranka elleni védekezés.** Az O. M. G. E. földmívelési és növénytermesztési szakosztálya f. hó 4-én tartott ülésén *Thaisz Lajos* javaslatára elhatározta, hogy feliratilag kéri a földmívelésügyi minisztertől, hogy:

1. Intézkedni sziveskedjék, hogy az 1894. évi XII. t. c. 51-ik §-ának azon része, mely a földön való arankairást rendeli el, a folyó és közetköz év nyarán szigorúan végrehajtsák. Ezen intézkedés végrehajtására az illetékes közegek fegyelmi vizsgálat és eljárás terhe alatt köteleztessenek s az e tárgyban kibocsátandó rendelet végrehajtásának megtörténte miniszteri biztosok által ellenőriztessék. Intézkedjék egyúttal a miniszter, hogy e biztosok oktassák ki a termelőket az aranka legcélravezetőbb irtási eljárásaira.

2. Szakembereivel tanulmányoztassa a miniszter az országban meghonosított új aranka fajok (*Custuca svaveolens*) tenyésztési viszonyait.

3. Intézkedjék a miniszter, hogy lóhere, lucerna és fűmagvak elárúsítása engedélyhez legyen kötve s hogy ezeket a heti és országos vásárokon is csak engedélyvel bírók árúshassák.

4. Minthogy az 1895. évi XLVI. t. c. csakis szakemberek segédelmével hajtható végre, gondoskodjék a miniszter e célra kellő számú magvizsgáló szakemberről.

Ezen kívül a magvizsgáló állomások újjászervezendők és a főbb termelési vidékeknek megfelelően helyezendők el, mert jelenlegi szervezetünkben, — főleg a szakszemélyzet elégtelen volta miatt — a reájuk háruló feladatoknak és munkahalmaznak megfelelni teljesen képtelenek.

5. Gondoskodjék a miniszter, hogy a lóhere és lucernamagra 50 korona vám állapíttassék meg, mert az új tarifában megállapított 30 koronányi vám nem elegendő.

6. Intézkedjék a miniszter, hogy úgy a külföldről, mint Ausztriából termesztés céljából behozott hereféle magvak a leadó állomáson megmintáztassanak, a magvizsgáló állomáson megvizsgáltassanak és csak ha arankamentesek, legyenek kézbesíthetők a vevőnek, ha pedig arankásak, úgy ez ugyanazon következményekkel járjon, mintha magyar kereskedő hoz forgalomba arankás here- és lucernamagot.

7. Átiratilag felkérendők a társaságok hasonló állásfoglalásra s arra, hogy a gazdaközöniséget figyelmeztessék a nagymagvú aranka veszedelmére s hogy csak magyar állomásokon ölmozott here és lucernamagot használjanak vetőmagul.

8. Átiratilag felkérendő az osztrák Centralstelle, hogy az osztrák kormánytól a nagymagvú aranka irtására hasoló intézkedéseket követeljen s szintén hívja fel az osztrák gazdak figyelmét e veszedelmre.

Legközelebb még lesz alkalmunk visszatérni erre a határozatra és az egyes pontok bírálatára.

— **Uj komlóskertek telepítéséről.** A komlótermelési áll. szaktanár tudósítása nyomán írjuk adjuk, hogy az esetben, ha a komlótermesztő gazdák a helyszínén (községükben) akarják igénybe venni szaktanácsát, gyakorlati útmutatásait, úgy a községi előjáróság útján, vagy egyszerű levélben is minél előbb tegyék meg felszólításukat s kérdéseiket, mert a helyszínére — szükség szerint — csak a jelentkezők sorrendje szerint utazhat ki s adhat felvilágosításokat. Címe: Kolozsvár, Hunyadi-tér 6. sz.

— **Magyar búza és liszt versenyképessége.** A magyar közgazdasági társaságban *Ecseri Lajos* dr. érdekes fölolvastást tartott a magyar búza és liszt versenyképességének emeléséről. Előadásának lényege, hogy bizonyos zónaszerű, egységes díjszabással könnyíttessék meg a hegyvidéki olcsóbb puha búza Pestre szállítása és az itt a kemény acélos alföldi búzával együtt öröltessék. *Ecseri* javaslatának keresztülvitele minden esetre előnyös volna az érdektelt hegyvidéki gazdaközöniségre és a budapesti malmokra is és az E. G. E. is több ízben kérelmezte már azt, hogy az erdélyrészi gabonaszállítmányoknak a fővárosba való könnyebb és olcsóbb juthatása céljából a megfelelő tarifális intézkedések tétessenek.

— **Hirdetmény.** A kishéri m. kir. tejszemlésképző iskola, az 1904. évi május hó 1-én kezdődő 1 éves tanfolyamára 8 ösztöndíjas tanulót fog felvenni. A tanulók ingyenes el látásban és étellemezésben, és ezenkívül kisebb kiadások fedezésére havi 6 korona munkadíjban részesülnek. A felvételi feltételeket a nm. földmívelésügyi miniszter ur 1903. évi 13836. sz. a. k. rendeletével kiadott szabályzat, a következőkben állapítja meg: a) a betöltött 17 éves életkor, kiszolgált katonák a felvételnél előnyben részesülnek. b) erős egészséges testalkat, mely orvosi bizonyítvánnyal igazolandó.

KASS ANTAL

aranyozó üzlete Deák F.-utca 9. sz.

Aranyozó műhelyében készít új képkereteket, tükröket, Consolokat, szalon-asztalt,

függöny-tartókat. Mindenféle aranyozott butorokat elvállal jutányos árban teelősség mellett.

Régi keretek újboli aranyozását jutányos árban készíti el. Továbbá templom-aranyozásokat új oltár készítését, rajz szerint, régi oltárok újboli aranyozását a legjobb csiszolt arannyal jutányos árban, felelősség

mellett elvállal. Oltár gyertyatartókat, feszületeket, jó tiszta, tartós arannyal, *aranyozásért felelősséget vállal.*

Becses megrendeléseit kérve,

teljes tisztelettel

Kass Antal
aranyozó.

1270

Seitz-féle
asbesh-szűrő
mindenféle nagyságban

Seitz-féle
mótor-szivattyuk,

Seitz-féle
kézi-szivattyu,
szállít próbára:

SEITZ THEO,
BÉCS I., Wollzeile 16.
pinczegazdasági gépgyára.
Telefon szám: 2797. 1281
Árjegyzékek ingyen és bérmentve.

Molnár István
szab. kazalvágója.

Ára darabonként 10 korona.

Ezen kitűnő anyagból készült **kazalvágó**, mely az ily hasonló czélu eszközöket messze felülmúlja, könnyű kezelhetőség és nagy munkaképesség által. A hazai gazdasági tanintézetünk, valamint több nagyobb s kisebb mezőgazdaság által be lett szerezve, általuk dicséret elismeréssel, jelenben a legjobbnak ítéltetett.

Megrenehelhető:

MOLNÁR ISTVÁN tulajdonosnál
Maros-Vásárhely, II., Gát-utca 10.
és
A Magyar Mezőgazdák Szövetkezeténél
Budapest, V., Alkotmány-u. 31.
A 10 korona előleges beküldése mellett portómentesen küldöm.
1279.

Gazdák Biztosító Szövetkezete
BUDAPEST, VIII. Baross-utca 10.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület
ugyis mint a
Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége
Alakult 1900. erkölcsi támogatásával. Alakult 1900

Biztosítéki alap:

Kormány hozzájárulásával	400.000— K.
Alapítványok	1268.120— €
Tartalékok	190.400-30 €
Összesen	1,858.520-30 K.
Első évi felesleg	90.349— K.

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyszintén az ember életére különféle módozatok szerint.
Az üzlet eredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek és az 1901. évi üzletfeleslegből egy a tűz, mint a jégkár ellen biztosítva volt tagok 4%-os díjvisszatérítést kapta.
Az 1902. évi üzlet feleslege közgyűlési határozattal tartalékba helyeztetett.
Biztosítási ajánlatok benyújthatók közvetlenül vagy a képviselők közvetítésével. Nyomatvánnyal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgál

1013 **az igazgatóság.**

Páris 1900. világiállitás: „GRAND PRIX.”

KWIZDA-féle restitutions fluid
cs. és kir. szab. mosóvíz lovak részére.
— Egy üveg K. 2-80. —

40 év óta az udvari istállóban a katonai és polgári nagyobb istállóban használatban, nagyobb megerőltetés előtt és után erősítőül, inak merevése ellen stb. s a trainingnél nagyobb munkára képesíti a lovat.

KWIZDA szabadalma.
Pneumatic. bokavédő szallagléppárnával. Bokavédő szalagok.

GUMMIBÓL szürke, fekete, barna és fehér színben és 4 nagyságban állittatik elő és pedig a bal és jobb lábára.

A bokára, a-b-ig mérve, melynek körülete 20—22 cm. megfelel az 1. sz. 24—27 cm. megfelel a 3. sz. 22—24 cm. 2. sz. 27—30 cm. 4. sz.

A szabad. bokavédők árai:

Szürke színben dronként	Fekete, barna v. fehérszín.
1. sz. K. 5-50. 2. sz. K. 5-90.	1. sz. K. 5-90 2. sz. K. 6-40.
3. sz. K. 6-40. 4. sz. K. 7-30.	3. sz. K. 6-80. 4. sz. K. 7-70.

Főraktár: 1291. I.

Kwizda János Ferencz cs. és kir. osztr., magy. kir., román kir., és bolgár fejedelmi udv. szállító kerületi gyógyszerész, Korneuburg, bel WIEN.

Figyelem!

Árjegyzékek ingyen! Alapítva 1888.

Villamos kézi- és zseblámpák
fényoszóróval

turisták, vadászok, katonatisztek, föld-birtokosok, gyógyszerészek, droguisták, bányák, lelkesek, vidéki orvosok, utazók és skikorcsolyázók részére, akkumulátorokkal és száraz batteriákkal két-tíz órai égőképességgel.

Telefonok, távirókészülékek. izzólámpák, indukciós apparátusok, világító elemek.

Neumann József Vilmos
elektrotechnikus 1290
WIEN, IX./4. Sechsschimmelgasse 14. sz. Félemelet 12.

Hydraulikus sajtók

Arany érem Szeged 1899.
Arany érem Budapest 1899.
Arany érem Pozsony 1902.

hydraulikus sajtóért. 1299

szőlő- és gyümölcsmust sajtólásra a nagy üzem számára, 2 kitolható kosárral vagy 1 kosárral.

Bor-, gyümölcsbor- és gyümölcsnedv-sajtókat

kézihajtásra Hercules-nyomero-szerkezzettel, fa- vagy vastá-nyérral.

Gyümölcs- és szőlő-örlőket, bogyozógépeket
Gyümölcs-aszaló-készülékeket gyártanak és szállítanak jótállás mellett, mint különleges-séget a legujabb szerkezzetben

MAYFARTH PH. és TA., BÉCS, II/1.
különlegességi gyár gyümölcsértékesítési gépekben.
— Képes árjegyzékek ingyen és bérmentve. — Megrendelések idejekorán kéretnék. —

Hirdetmény.

Az első kecskeméti szőlő- és gyümölcstermelő szövetkezet közhírré teszi, hogy 300 holdas Immunis talaju telepén termelt csakis elsőrendű sima szőlővesszőket, egyes fajokból, míg a készlet tart két éves gyökereket is — a folyó évi ültetési idényre, továbbá kiváló szép kajszin barack, alma, körte, szilva, meggy, cseresznye, őszi barack, birs, ojtott eper, különféle diszfák, cserjék, spárgatöveket, kiváló szép szamóczatöveket ajánl a legjutányosabb áron.

Árjegyséket kívánatra bérmentve küldünk.

Első Kecskeméti Szőlő- és Gyümölcstermelő Szövetkezet.

1293

Érmelléki Szőlészeti és Borászati Szakközlöny, mint
Országos Hirdetési Kalauz.

A kisbirtokosok által

sajátkezüleg, a legnagyobb gondal, angolnyelven és rafias eljárással készített kitünő minőségű vagyoniilag szavatolt fajtisza, I-ső rendű miniszteri szokvány-rendeletnek minden tekintetben megfelelő

szőlőlugasnak is kiválóan alkalmas!

csemege és borfajú szőlőoltások a tapasztalatok során fajtisztának, a legjobbaknak és legmegbízhatóbbaknak bizonyultak!

Minden nagyhangon hirdető, gyárilag füllesztett, reclamirozott előhajtásos oltást messze felülmúlnak!

Chasselás, muskotály és más legkiválóbb csemegefajokból összeválogatott I-ső rendű lugasgyűjtemény ára:

(melyeknek megeredéseért és jószágáért felelőség vállalatik)

1. kis összeállítás 15 darab 5 kor. — 2. nagy összeállítás 30 drb 10 kor.

a) Borfajok:

Amerikai ripária portális alanyon oltott gyökeres fás és zöldoltványok ára tavaszi szállításra:

Ezer drb.	200 kor.
Száz drb.	22 „
Tíz drb.	2 „ 50 fill.

b) Csemegefajok:

Árak tavaszi szállításra értendők:

Ezer drb.	220—240 kor.
Száz drb.	25—30 „
Tíz drb.	3—5 „

Hazai szőlőfajok: — Filoxeramentes:

Szőlőkirály (Delaware)

A kötött talajon egyedül használható olyan rendkívül korai directtermő, melynek 25—26°-os cukor és szokatlanul nagy szesztartalma bora igen jó, hasonló a szomorodni másáshoz és madérához. Silányabb kerti vagy homoki borok feljavítására. Gyengébb évbeli termések háziasítására nem lehet eléggé ajánlani. A delaware francia szigetéről 17 évvel ezelőtt, közvetlenül az érmelléki kre portált ezen peronosporának ellent álló szőlőfaj termi manapság hazánkban a legjobb és legerősebb bort s **borok királyának.** A jövő szőlőszet kíméltán nevezhetjük a cse. Mindenütt megterem egy a homokon, mint a kötött agyagos, meszes, köves, palás és nyirkos talajokban. Ezen beoltás nélkül termő, biztosan jól megforradott, rendkívül (tartós: szívós zöldhajtása 1—20 hideget is kibíró) korán érő csemegefaj. felhozott előnyeivel fogva. megérdemli, hogy kertjeinkben. barázdákon, kerítések és házaik fala mellett s minden egyébre nem használható helyeken, mint

szőlőlugas tenyésztessék,

100 drb-ból álló lugas-gyűjtemény csomagolva és postára feladva csak 10 korona.

Borkirály! Mintabor 2 korona. (Delaware!)

Ripária portális telepek!

Nagymennyiségű ripária eladás!

Tisztán kezelt valódi érmelléki fajborok! palaczkokban úgy, mint hordókban, kicsinyben és nagyban a legjutányosabban beszerezhető s kivá atra választélyeg ellenében bővebb felvilágosítást vagy 1 korona utánvétel mellett minta bort küld: 1284

Az Érmelléki Szőlészeti és Borászati Szakközlöny, mint Országos Hirdetési Kalauz, Székelyhid. (Biharmegye.)

„Grand Prix“ (a legnagyobb kitüntetés)
a párisi világkiállításon.

Alfa Separator R. J.

Iroda és gyár: Budapest, VI., Lomb-utca 11.

Tejgazdasági Gépgyár.

Szállít tejgazdasági eszközöket és gépeket!

Tejenészetek, tejgazdasági telepek, tejszövetkezetek berendezése!

Mindig friss sajtoltó por és folyékony oltó!

Több mint 560 első díj!!!

Évi gyártás kb. 60,000 Alfa-Laval separator.

Arjegyzékkel, költségvetéssel, utbaigazítással
készséggel szolgálunk. 1018.

HUBERT J. B.

Különlegességi jegy:

GENTRY-CLUB a budapesti orsz. kaszinó pezsgője.

Kapható minden jobb vendéglőben és kávéházban. 1069.

A szokványminőségnek teljesen megfelelő

Szőlőjtványokat

és európai gyökeres vesszőket a legjobb borfajtákból u. m. Rulandit, fehér Burgundit, Ezerjót, Mézes fehérét, Leánykát, Olasz Rizlinget, Carbenet francot és Merlot' t. és a legnemesebb fajtákból összeállított

Csemegezőlőgyűjteményét,

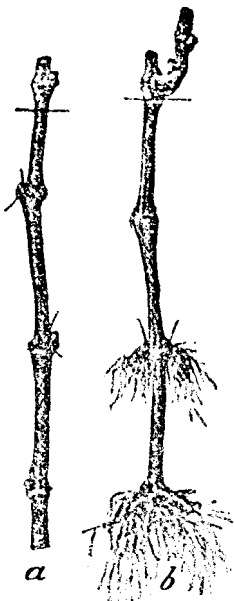
valamint egyéves Gleditschia magoncokat ajánl mérsékelt árban az 1285

ERDÉLYI ELSŐ SZŐLŐJTVÁNYTELEP

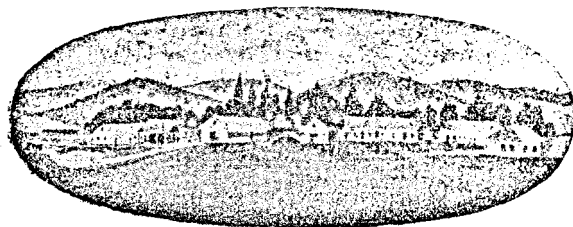
Nagyekemezőn (Kisküküllőm.)

Tulajdonosa: **AMBROSI MIHÁLY**

földbirtokos, az erdélyrészi szász gazdasági egyesület szőlészeti bizottság elnöke.

Arjegyzék ingyen és bérmentve.

Haszonbérleti hirdetmény.

Néhai Bárá Györffy Pál örökösének a szilágy-somlyói vasúti állomástól egy órányira fekvő szilágy-krasznai, tagosított és gazd. épületekkel felszerelt birtoka, mely áll 940 hold szántó, kaszáló, legelő és a község közepén levő jó forgalmu malomból,

hosszabb időre haszonbérbe adatik.

Értekezni lehet özv. Bárá Györffy Pálné öméltségávéál Szilágy-Kraszna és Gál Lajos uradalmi intézővel Czerna u. p. Magyar-Igen. 1287

Kishirdetések felvételnek (minden héten csütörtök délig): a kiadóhivatalnál, Kolozsvárt, Petőfi-utca 7. sz., emelet.

Előre fizetendő
KIS HIRDETESEK.

Levélbeli tudakozódásokra (felvilágosítást ad a kiadóhivatal, ha a szükséges válasz-levélbélyeg mellékelte).

Ezen rovatban minden 20 cm., vagy ennél kisebb területű — 50 szóig terjedő — hirdetés egyszeri közlése 1 koronába kerül. Egész évi (52-szeri) közlés ára: 48 korona mely évnegyedenként, vagy havonként is fizethető. A hirdetés legkönnyebben megrendelhető utalványlapon, melyre a szöveg is felírható. A jelzett mennyiségen felül minden szó 4 fillér, vagy minden cm. 5 fillér. Tudakozódásoknál csak a kishirdetések számára kell hivatkozni. Támpéldány csak egy küldetik.

Állást keresők.

Gazdatiszti állást keres
azonnali belépésre 37 éves, nős, az algyógyi földmives iskolát jeles sikerrel végzett és több évi gyakorlattal bíró gazdatiszt, aki eddigi működéséről igen jó referenciákkal bír. Közlebbiekre nézve az „Erdélyrészi Gazdatiszti Egyesület” titkári hivatala ad fölvilágosítást.

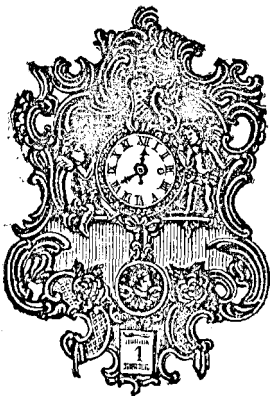
Ispáni,

gazdasági, segédtiszi vagy irnoki állást azonnali belépésre keres gazdasági szakiskolát végzett, egy évi gyakorlattal bíró, a 3 hazai nyelvet beszélő, katonaviselt ember, ki jelenleg egy szőlőültvény-telepen alkalmazásban van. Czim: *Fratila Miklós* gazdasági segéd *Medgyes, N.-Küküllőmegye.* 1298

Különfélék.

Legujabb!

Az egész világon közkedvelt
SECESSION
Naptár-órák

teljesen a rajz szerinti művészi kivitelben. Pontos járásért 5 évi jótállás. Az ára — tekintettel a tömeges eladásra:

csak 1 frt 95 csak és ezen hallatlan olcsó ár mellett már rövid idő alatt 100,000 darabot adtuk el. Egyedüli szétküldési czim, utárvét mellett:

Heinrich Kertész
Wien,
I., Fleischmarkt 18 962
1255. I.

Gróf Teleki Arvéd drassói uradalma,

u. p. Koncza.
ajánl, míg a készlet tart, Konczán 100 kg.-ként az alábbi ár előzetes beküldésével szemben; nemesített minőségben:

Államilag ólomzárolt:
Lóheremag I.
Lóheremag II.
Francia perje
csomós ebir

Fűmagvak.

Cserháti tanártól meghonosított

óvári tak.-répamag

melyet a magyaróvári szarvasmarhateny.-egylet parasztgazdái 3 év óta 600 holdon felüli területen termelnek drassói magból bőtermőség és eltarthatóságáért. Koránérő, fehér, hl.-ként 50 kg. súlyu k.-holdanként 10 év óta 9—15 mm. termett:

duppauai Zab

lóbab

pernauai lenmag

székely tengeri,

korai

királyné tengeri,

legbővebben termő

1902. Budapesten 2 első díj; 1903. szeptember Kolozsvárt

gulyabeli tehénkért és 3 éves bikákért

2 első díj.

Ezen gyorsan fejlőd, edzett hatalmas csontozatu 2—3 éves

magyar bikákból

állandó készlet, árak 500—1500 korona. 1253

Előjegyezhetni:

1903. első díjat nyert

Pekingi kacsa

drbjára ősszel szállitva 8 kor.
tojás tuezattjára áprilban 5 kor.

Polónyi által Angliából importált

Orpingtonokra,

darabja ősszel szállitva 16 korona.

Tojás tuezattja áprilban sárgáké 10 kor.
fehéreké 20 "

Emdeni lud

Ősszel drbjá 16 kor.
Áprilisban drbjá 10 kor.
Vadgulyabir drbjá 10 kor.

Eladó élőfák.

Luczfenyő 1 méter magas 70 fillér, 80 cm. magas 56 fill., 60 cm. magas 40 fill Nemesített gyümölcsfa 60 fill. vékonyhéju diófa 80 fill. Juharfa, kődiófa 20 fill., trombitafa 30 fill., vadgesztenyefa, jegyenyenyárfa 40 fillér. Két éves akácia csemete ezre 15 korona. Megrendelhetők: *Márffy Ede Budapest, vár, országház-utca 2.* 1300.

BÉLHURUT

Kitűnő gyógyszere a CORNIDES-féle „Fekete áfonya gyógybor”. Kapható gyógyszerárakban; a hol nem kapható, oda 5 üveget 8 koronáért bérmentve küld 1257

Cornides Károly és Társa.

Felka (Szepesmegye). Erdei gyümölcsöket földolgozó telep.

CIMBALOM

részletre is olcsón

== kapható. ==

Melyről nagy képes árjegyzéket bérmentve küld

Varga Pál

cimbalomgyártó, Makó, saját házából.

Cimbalmozni a leg-rább megtanulható az öntanulási, saját kiadásomban megjelent, cimbalomiskolából, melynek ára 4 kor. helyben, utárvételt 70 fillérrel több. A megrendelő saját keze írása szükséges. **VARGA PÁL** cimbalomgyártó. 1132

Hantz Sándor

— könyvkötő —

Kolozsvárt, főtér 9.

Külföldön szerzett tanulmányaim és üzletem személyes vezetésem kedvező körülményei folytán minden megrendelésnek pontos kiszolgálással **előnyös** árakért teszek eleget. 1213

Nemes **harózi kanári** (Trute törzs) nappal és világításnál változatosan énekelt 15 napi próbaidővel küldök, nem tetszőt kicserélem vagy a pénzt visszaadom. Tenyészdém több bel- és külföldi kiállításal kitüntetve Csomagolás ingyen **Ováry József, Rákosliget** (saját házból), a kanári tenyésztők együletének tiszteletbeli elnöke. Képes árjegyzék 50 oldalra terjedő utasítással bérmentve. 1236

Sovány és hizott sertések legjobb értékesítésére alánljuk **Bauer B. Gyula** czéget **Budapest, VIII. kerepesi-út 73.**, ki levélbeli megkeresésére mindenkor díjtalanul szívesen válaszol. 1046.

DUNKY FIVÉREK

— os. és kir. udvari —

Fényképészek,

Mátyás király-tér 10. Gr. Wass házból levő

fényképészeti műterméket

megnagyobbítva ujonnan építették és a kor minden igényeit kielégítőn fényesen berendezték

s kéri a n. é. közönség további pártfogását.

1127.

Elválasztott borju-

kért fizetek 6 fillért a napi áron felül. Évi szerződés. Ajánlatok M. M. czimre e lap kiadójába küldendők. 1292

Bajor I.
angol férfi-szabó műtermében
KOLOZSVÁRT,
Wesselényi Miklós-u. és Mátyás király-tér sarok, Hantz-ház, bejáratat Wesselényi-u. felől — a legújabb minták szerint és legjobb szövetekből készült tartanyos vállalatunkból **Font-és díszöltönyök, valamint sport, vadász és gazdasági ruhák!**
1120

Nélkülözhetetlen háztartási czikk
a **VIKTORIA-gyalu,** mely egymaga pótolja a tük, káposzta- és ugorka-gyalut. Meglepő szép formákat aprít gyümölcsbefőzéshez és körítéshez. — Ára kicsiny 30, nagy 50 krajczár bérmentve, a pénz előleges beküldésénél.
VIKTORIA-gyalugár
BUDAPEST, 1233
Nagykorona-utca 11. szám.
Viszon'elárusítók kerestefnek.

Olajpogácsát
ismert legjobb minőségben ajánl,
Napraforgómagot
legmagasabb napi árban keres
Erczmann Adolf
olajgyár **KATONA, Kolozsmegye.**
1225

Kürek és Va
Photozinkografiai műintézet
készíti a legjobb minőségű **elichét** mindennemű nyomtatványhoz
Budapest, VIII. Szentkirályi-utca-13

A m. kir. államvasutak gépgyárának lokomobil-, cséplőgép és „Millennium” aratógép gyártmányai a párisi nemzetközi kiállításán a legnagyobb kitüntetést, a GRAND PRIX-t nyerték.

A m. kir. államvasutak gép- gyárának vezérügnöksége

Budapest, V., Váci-körút 32.

ajánlja a m. kir. államvasutak gépgyárában készült gőzcséplőkészleteit, compound lokomobiljait

legújabb szerkezetű fűkaszáló-,
„Millennium” marokrakó és kévekötő aratógépeit

továbbá: aczélöntésű ekefővel ellátott ekéit és egyéb mezőgazdasági eszközeit.

1262

Erdélyrészi képviselő: WESSEL LEÓ, Kolozsvár, New-York szálló.

AZ

ERDELYI GAZDASÁGI EGYLET
VÉDNÖKSÉGE ALATT ÁLLÓ

ERDELYI KERESKEDELMI TÁRSASÁG

KOLOZSVÁR, Szentegyház-utca 2.

Sürgőnyczim: Kereskedelmi Társaság. — Telefonszám 311.

Legolcsóbb és legmegbízhatóbb beszerzési forrás mindennemű mezőgazdasági gépek, talajművelő eszközök és szükségletű cikkekre, u. m. műtrágya, vetőmagvak, gépolaj s zsíradékok, kocsikenőcs, hajtószíjak, juta és lenzsákok, vízmentes ponyvák, stb. Ajánlunk t. cz. gazdaközönségünknek az Erdélyi Gazdasági Egylet felügyelete alatt arankamentesített és a Kolozsvári M. K. Állami Vetőmagvizsgáló Állomás által olomzárolt legjobb

Háromszéki löhere- és magyar luczerna magvakat,

valamint mindennemű fűmagvakat és eredeti oberndorfi répmagvakat, továbbá Erdélyben eredeti rigai mag után először termelt kitűnő lenmagot, bal-taczin, székely tengerit, hanna árpát, duppani zabot és egy nagyon bőven termő svéd zabkülönlegességet a legjutányosabb árak mellett. — Felkérjük az erdélyrészi állattenyésztő birtokos gazdákat, hogy eladó haszonállataik (igás ökör, tinó, borju, sertés, stb.) minőségét és mennyiségét hozzánk sürgősen bejelenteni sziveskedjenek, mivel a Királyhágón tuli uradalmak részéről a vételre rendkívül sok megbízás érkezett.

1010

Kívánatra minták s árjegyzékek ingyen s bérmentve!

Ganz és Társa vasöntő és gépgyár részvénytársaság

LEOBERSDORF. BUDAPEST. RATIBOR.

Városi üzlet Budapest, Ferencziek tere 2.

Ajánlja:

Hengerszékeit (Mechwart szabadalma) darálás-, felbontás-, kiörlés- és simára őrléshez, önműködő lisztkeverő gépeit, hámozó-, koptató- és egyéb malomgépeit, mint felvonókat, szitákat, szállítócsigákat-, zsákfelvonókat-, detacheurök- és egész malomberendezéseket.

Turbinákat, forgó ekéket gőz-, petroleum- és electromos hajtással.

Elektromos világítási és erőátviteli telepeket. Mindennemű kéregöntvényt.

Bánki rendszerű benzin és petroleum motorokat és locomobilokat.

1017

Az 1900-ik párisi kiállításon 6 nagy díjjal és 8 aranyéremmel kitüntette tve

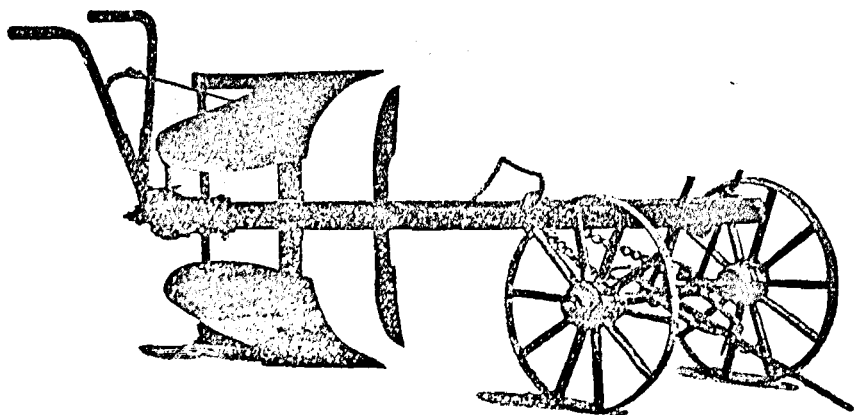
1903-ban: Kolozsvári kiállításon: diszoklevél, Nagy-Szebenben: aranyérem!

A nagyszebeni Limbek Rezső gazdasági gépműhelyében szerkesztett és gyártott

Limbek-féle szabadalmazott hegyi váltó-eke,

mely számos nagyobb gazdaságok közül Gróf Teleki László szedinkai uradalmában is nagyon jó sikerrel kötött agyagos földben kipróbáltatott és hol már több működésben van, minden gazdaságnak legforróbban ajánlhatók.

Egy eke ára 40 korona.

Kapható:

Limbek Rezsőnél,

Ló-tér 7. sz.

és

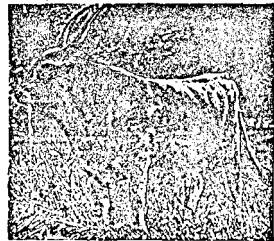
Jickéli F. Károly

vaskereskedőnél

Nagy-Szeben.

1187

Bika.

Eladó

10 drb. két éves erdélyi, szürke, magyarfajtájú, tenyésztetre alkalmas bika.

Bővebb tudósítást ad a tulajdonos Orosz Lajos, Szent-Erzsébet, u. p. Héjasfalva.

Ugyanott megrendelhetők tavaszi szállításra szenterzsébeti **Golding** komló dugványok, 1000 drb. ára 20 kor. 1286